

คุณสมบัติพื้นฐาน
ของชาวพุทธ

อ. วศิน อินทสระ

ชมรมกัลยาณธรรม
หนังสือดีลำดับที่ ๑๙๖

คุณสมบัติพื้นฐานของชาวพุทธ

อ. วศิน อินทสระ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๕๖

จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย : ชมรมกัลยาณธรรม
๑๐๐ ถนนพระโคตมชัย ตำบลปากน้ำ
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓

รูปเล่ม : คีรติ วัชรสุขจิตร

แยกสี : แคนนา กราฟฟิค โทรศัพท์ ๐๘๖-๓๑๔-๓๖๕๑

พิมพ์ที่ : บริษัท ชุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด
โทรศัพท์ ๐-๒๘๘๕-๗๘๗๐-๓

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

www.kanlayanatam.com

คำอธิบาย

ชมรมกัลยาณธรรม โดยทันตแพทย์หญิงอัจฉรา กลิ่นสุวรรณ ผู้เป็นประธานชมรม ได้ขออนุญาตพิมพ์หนังสือ เรื่อง “คุณสมบัติพื้นฐานของชาวพุทธ” ข้าพเจ้าอนุญาตด้วยความยินดียิ่ง

คุณสมบัติพื้นฐานของชาวพุทธ ที่กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ มี ๕ ประการ คือ

๑. ศรัทธา ความเชื่อที่มีเหตุผล
๒. ศีล ความประพฤติดีทางกาย วาจา การงดเว้นจากการเบียดเบียน
๓. ความไม่ถือมงคลตื่นข่าว หนักแน่นในเรื่องกรรม ไม่ถือมงคลภายนอก อันขัดกับหลักกรรม

๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพุทธศาสนา

๕. ทำอุปัชฌาระ คือบำเพ็ญบุญในพระพุทธรักษา

ได้อธิบายรายละเอียดทั้ง ๕ ประการนี้ไว้พอสมควร หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่าน เป็นการปูพื้นฐานคุณสมบัติของชาวพุทธที่ดี คนเราจะเป็นอะไรที่ดีได้ ก็ต้องมีคุณสมบัติของความเป็นเช่นนั้น เช่น เป็นมารดาบิดาต้องมีคุณสมบัติของมารดาบิดาเป็นต้น จึงจะเป็นมารดาบิดาที่ดีได้ ความเป็นอย่างอื่นก็ทำนองเดียวกัน

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาต่อกุศลเจตนาของชมรมกัลยาณธรรม ที่ตั้งใจเผยแพร่หนังสือเล่มนี้ให้แพร่หลายออกไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชาวพุทธในวงกว้าง ขอให้ทุกคนที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ และผู้ร่วมมือในการทำหนังสือเรื่องนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญ ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ด้วยความปรารถนาดีอย่างยิ่ง

ปรีชา อิศรางกูร

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

คำนำ

บ อ ง ช ม ร ม กั ล ย า ณ ร ร ม

“พุทธศาสนิกชน” มิได้มีความหมายเพียงแค่ เป็นชาวพุทธอยู่ในทะเบียนบ้าน พุทธศาสนิกชนที่ แท้จริง ย่อมมีพระรัตนตรัยเป็นสรณะภายในดวงจิต และมีคุณสมบัติของชาวพุทธที่แท้จริง อันเป็น เครื่องหมายแห่ง “พุทธะ” คือผู้มีที่พึ่งอันประเสริฐ คือ “พระธรรม” ไม่ว่าจะชีวิตภายนอกอันเกี่ยวข้องกับ “โลกธรรม” จะผันผวนแปรปรวนไปเพียงไร แต่จิตใจ หรือโลกภายในของผู้เป็นชาวพุทธที่แท้ ย่อมตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว ทุกข์กายและความสูญเสียภายนอก อาจ มาระคายจิตใจได้บ้าง แล้วแต่ภูมิจิตภูมิธรรมของแต่ละท่าน แต่ไม่ว่าสิ่งต่าง ๆ จะแปรผันไปอย่างไร ชาวพุทธที่แท้ย่อมมีความต้านทานทุกข์ได้ในระดับหนึ่ง

และไม่มีวันที่จะหันไปพึ่งพาสิ่งอื่นใดนอกเหนือจาก
พระรัตนตรัย

ในความเป็นจริงของสังคมของเรายังมีสิ่งแอบแฝง
ปลอมปนอยู่ในความเป็นพุทธมากมาย ทั้งไสยศาสตร์
โหราศาสตร์ วัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง และพวก
นอกรีตต่าง ๆ และอาศัยศาสนาหากิน เป็นต้น หาก
ผู้นำสังคม ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้การศึกษ และไม่ส่งเสริม
การเผยแผ่ธรรมที่ถูกต้อง ย่อมมีผู้หลงคว่ำที่ยึดเกาะ
ผิด ๆ เป็นอันมาก ทั้งในส่วนตัวบุคคล ก็ต้องเป็นผู้
ที่ทำบุญดีมาแต่ปางก่อน และมีความใส่ใจศึกษา ไม่
ศรัทธาอย่างงมงาย เราจึงจะได้เป็นหนึ่งในชาวพุทธที่
มีคุณสมบัติอย่างแท้จริง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วชิร อินทสระ ที่
ได้บรรยายเรื่อง “คุณสมบัติของชาวพุทธ” ไว้อย่าง
ลุ่มลึก และเข้าใจง่าย และให้สติเตือนใจด้วยข้อคิด
มากมาย ทั้งในเล่มนี้ ยังรวบรวมเรื่องบรรยายเสริมอีก
หลายเรื่องที่ช่วยให้ผู้อ่านทำความเข้าใจและตระหนัก
ถึงคุณสมบัติของชาวพุทธ ได้อย่างหนักแน่นมั่นคง

จนถึงเรื่องสุดท้ายในเล่ม คือ “มนุสปฏิวัติ” ที่ช่วยปลุก
สติเร้าใจให้พวกเราชาวพุทธ ตามหาแก่นแท้แห่งพุทธ
ธรรมเพื่อความคุ้มค่าแห่งศักยภาพที่ได้เกิดมาเป็น
มนุษย์และพบพระพุทธศาสนา อันเป็นหนทางดำเนิน
ไปสู่อิสรภาพของชีวิตและจิตวิญญาณอย่างแท้จริง

ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาและเสียสละ
ของท่านอาจารย์วคิน ที่อุทิศตนเพื่อการเผยแผ่ธรรม
อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และหวังว่าดวงประทีป
แห่งธรรม จะส่องสว่างในใจสาธุชนผู้มีคุณสมบัติของ
ชาวพุทธตราบนานเท่านาน

กราบขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญยิ่ง
ทพญ.อัจจรา กลิ่นสุวรรณ
ประธานชมรมกัลยาณธรรม

000

สารบัญ

คุณสมบัติพื้นฐานของชาวพุทธ	หน้า ๑๑
หมอดู (โหราศาสตร์) กับศักยภาพในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์	หน้า ๕๕
วัตถุมงคล	หน้า ๕๙
ขัดแย้งตัวเอง	หน้า ๗๘
มรดกบุญและบาป	หน้า ๘๑
การฟื้นฟูสังคมไทยและ มนุสปฏิวัติ	หน้า ๘๕

คุณสมบัติพื้นฐาน ของชาวพุทธ

ดูจากสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในเวลานี้ ชาวพุทธเรา
ได้สูญเสียคุณสมบัติของชาวพุทธไปเป็นอันมาก ลอง
เอาหลักอันเป็นคุณสมบัติของชาวพุทธ หรืออุบาสก
อุบาสิกา มาตั้ง แล้วพิจารณาทีละข้อก็ได้ คือ

๑. มีศรัทธา

หมายถึงศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาเชื่อใน
พระรัตนตรัย แต่ชาวพุทธเราเวลานี้มีศรัทธาคือเชื่อใน
ไสยศาสตร์ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มากกว่าพระรัตนตรัยอัน
บริสุทธิ์ ไสยศาสตร์ออกหน้า เอาพุทธเหมือนกันแต่
แฝงไว้กับไสยศาสตร์ แม้จะทำพิธีอย่างพุทธแล้ว แต่ก็

มีจุดมุ่งหมายไปทางไสยศาสตร์ เช่น การสวดมนต์ในพิธีต่าง ๆ มุ่งไปทางขลังและศักดิ์สิทธิ์ มิได้มุ่งความรู้ ความสงบอันเป็นหลักการของพุทธ

ศรัทธาในพุทธศาสนานั้น ท่านสอนให้วางความเชื่อลงไปในเรื่องกรรม ผลของกรรม เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน และพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ศรัทธาที่ไร้เหตุผล

ตำราบางแห่ง ท่านจัดศรัทธาไว้ ๔ อย่าง (อีกปริยายหนึ่ง) คือ

๑. **อาคมนศรัทธา** หมายถึง ศรัทธาของพระโพธิสัตว์ต่อโพธิญาณหลังจากได้รับพยากรณ์แล้ว เช่น ศรัทธาของสุเมธดาบส เมื่อได้รับพยากรณ์จากพระที่บังกรลัมมลัมมพุทธเจ้า

๒. **โอกัมปนศรัทธา** ศรัทธาที่หยั่งลงอย่างมั่นคงในพระรัตนตรัย ไม่คลอนแคลน

๓. **ปสาทศรัทธา** ศรัทธาเพราะเลื่อมใสอย่างยิ่ง (ปสาทะ = เลื่อมใส, ชื่นชม, ยินดี, จิตใจพอใจใสเมื่อได้พบได้เห็น จึงเกิดศรัทธาขึ้นเพราะความเลื่อมใสนั้น)

๔. อริคัมศรัทธา ศรัทธาของพระอริยสาวกผู้บรรลุ
มรรคผลแล้ว ได้เห็นธรรมด้วยตนเอง ไม่ต้องมีผู้อื่น
เป็นปัจจัยในคำสอนของพระศาสดา

(จาก อรรถกถา อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต อังในสารัตถสังคหะ
แปล หน้า ๔๖๙)

อีกปริยายหนึ่ง ท่านกล่าวถึงศรัทธา ๔ อย่างคือ

๑. กัมมสัทธา เชื่อกรรม คือ เชื่อว่ากรรมดีกรรม
ชั่ว มีอยู่จริง

๒. วิปากสัทธา เชื่อในผลของกรรม คือ เชื่อว่า
ผลดีผลร้ายของกรรมมีอยู่จริง สืบเนื่องมาแต่กรรม

๓. กัมมสกตาสัทธา เชื่อความที่สัตว์ทั้งหลายมี
กรรมเป็นของของตน ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “สัตว์ทั้ง
หลายมีกรรมเป็นของของตน มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย
ทำกรรมอันใดไว้ย่อมได้รับผลแห่งกรรมนั้น”

๔. ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้าอย่างหนักแน่นมั่นคง

อุบาสกอุบาสิกาผู้นับถือพระพุทธศาสนาควรจะ
ตั้งศรัทธา ๔ อย่างไว้ในตนให้มั่นคงสมเป็นพุทธบริษัท

๒. มีศีลบริสุทธิดี

หรือมีศีลธรรมดีตามฐานะของตน ๆ เช่น ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ (หมายถึงกุศลกรรมบถ ๑๐) การถือศีลนั้น ต้องตระหนักรู้ถึงจุดมุ่งหมายของศีลแต่ละข้อ คุณค่าของศีล และโทษในการล่วงละเมิดข้อนั้น ๆ

แต่สังเกตดูให้ดี ชาวพุทธไทยส่วนมาก ไม่รู้สิ่งเหล่านี้ รับผิดชอบงานพิธีแล้วถือประเดี๋ยวประด๋าว เท่าที่ยังไม่มีโอกาสล่วงละเมิด พอมีโอกาสล่วงละเมิด ศีลก็ขาดทันที ไม่ได้ตั้งใจรักษาจริง ๆ แม้แต่สักข้อเดียว ยิ่งพวกหนุ่มสาวด้วยแล้ว ส่วนมากไม่สนใจเอาเลย พวกเขาสนใจเรื่องสนุกสนานเพลิดเพลินในสิ่งยั่วชวนต่าง ๆ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งเอียงไปทางกามารมณ์เสียเป็นส่วนใหญ่

ศีลข้อเว้นจากสุราเมรัยนั้น ชาวพุทธไทยล่วงละเมิดได้อย่างไม่รู้สึกละอาย การกินเหล้ากินเบียร์ทำกันได้อย่างปกติธรรมดา ทั้ง ๆ ที่เป็นข้อห้ามทั้งในศีล ๕ และในอบายมุข (ทางแห่งความเสื่อม) สังคมไทยมีอบายมุขมาก จึงเสื่อมมาก แต่ไม่ตระหนักรู้ว่าเราเสื่อม

เพราะอะไร

ดูสักตัวอย่างหนึ่งก็ได้ สถานะเจริญมรยมมาก ทำให้คนเป็นนักเลงหญิง เทียวกลางคืนดึกดื่น เป็นนักเลงหัวไม้ ดื่มสุราเมรัย คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำการงาน แล้วก็หมกมุ่นการพนัน เพราะอยากได้เงินโดยไม่ต้องทำงาน การพนันในสังคมไทยนั้นมีมากที่สุดมาก โดยตรงบ้างโดยอ้อมบ้าง แฝงเข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนทำให้คนไทยนิสัยเสียทั้งนั้น คือ อยากได้ผลโดยไม่ค่อยอยากทำเหตุให้สมควรกับผลที่ตนต้องการ

การเที่ยวกลางคืนดึกดื่นนั้นเป็นการผิดธรรมชาติ ทำให้กำลังถดถอย คุณภาพแห่งการทำงานที่ต้องทำ กลางวันลดน้อยลง มีอันตรายมาก **พระพุทธองค์ทรงแสดงโทษของการเที่ยวกลางคืนไว้ ๖ ประการคือ**

- (๑) ชื่อว่าไม่รักษาตัว
- (๒) ไม่รักษาลูกเมีย
- (๓) ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ
- (๔) เป็นที่ระแวงของคนทั้งหลาย
- (๕) มักถูกล่าไฉ่ความ
- (๖) ได้รับความลำบากมาก

ที่ว่าได้รับความลำบากมากนั้น เห็นจะสืบเนื่องมาจากสาเหตุ ๖ อย่างข้างต้นนั่นเอง เมื่อสังคมของเราไม่มีศีล ไม่ปฏิบัติอยู่ในวินัยของคฤหัสถ์ ที่เรียกว่า คิหิวินัย หรือ คิหิปฏิบัติ แล้ว สังคมของเราก็อ่อนเปลี้ยเรอมนุ่มนั้ในการให้ทาน สอนกันมากในเรื่องให้ทาน แต่ขณะเดียวกัน เราเปิดโอกาสให้คนในสังคมเอาไรต์เอาเปรียบกันอย่างไม่มีขอบเขต คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสถูกเอาไรต์เอาเปรียบอยู่ตลอดเวลา

ดอลสตอย (Tolstoy) นักเขียนนวนิยายและนักปฏิรูปสังคมชาวรัสเซีย (๑๘๒๘-๑๙๑๐) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า “ถ้าคนรวยเลิกขีหลังคนจนได้เมื่อใด เมื่อนั้นโครงการสงเคราะห์ผู้ขาดแคลน ซึ่งมีให้เห็นกันอย่างดาษดื่น จะไม่มีความจำเป็นเลย”*

เมื่อคนระดับสูง (โดยเศรษฐกิจ, โดยฐานะทางสังคม) ขาดศีลธรรม มโนธรรม มีมือยาวสาวได้สาวเอา และคนระดับล่างยังหมกมุ่นในอบายมุขอยู่เป็นส่วนใหญ่หวังลาภยศอย่างลม ๆ แล้ง ๆ โดยการเล่นหวยเล่นการพนันต่างชนิด และอ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์อิทธิฤทธิ์

* โลกทั้งผองพี่น้องกัน หน้า ๔๒๐ โดยท่านมหาตมะคานธี แปลโดย
 กรุณา - เรื่องอุไร กุศลาสัย สำนักพิมพ์ลายสือไทย พ.ศ. ๒๕๒๓

ปาฏิหาริย์ เครื่องรางของขลัง เพื่อดลบันดาลให้ประสบ โชคลาภตามที่อธิษฐานอยู่เช่นนี้ สังคมของเราก็มากไป ด้วยคนที่ไม่มีความดีและไม่มีความดี ไม่ดำเนินชีวิต อยู่ในวิถีแห่งพุทธศาสนา พลัดตกไปจากพุทธศาสนา โดยไม่รู้ตัว เหลืออยู่แต่เปลือกหรือชื่อ เนื้อหาสาระได้ หายไป

ผู้ชายข่มเหงสตรีมีอยู่ทั่วไปทั้งในสังคมเมือง และสังคมชนบท ความไม่ปลอดภัยของสตรีมีอยู่ ทุกหนทุกแห่ง ไร้วางใจไม่ได้แม้แต่คนใกล้ตัวของ พวกเธอเอง เช่น คู่รักและสามี ไม่ต้องกล่าวถึงคน แปลกหน้า พวกเธอจะหวาดระแวงสักเพียงใด สภาพ สังคมเช่นนี้ เป็นการปิดโอกาสสำหรับคนดีที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลในบางเวลา เพราะถูกเหมารวมเข้าไปใน พวกที่ไม่น่าไว้วางใจ

สภาพการณ์เช่นนี้ บ่งบอกถึงความเสื่อมทราม แห่งศีลธรรมในสังคมชาวพุทธอย่างไม่มีทางแก้ตัวได้ เลย แทนการแก้ตัว เรามายอมรับความจริงและช่วย กันแก้ไขดีกว่า อย่ามัวหลงตัวเองและให้ยาหอมกันอยู่ อีกเลย ถ้ามัวทำอย่างนั้นอยู่ ความเสื่อมทรามก็จะ

ลูกถามต่อไป สังคมจะเสื่อมทรุดลงไปทุกที

ในพระสูตรต้นตปิฎก พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ ณ ภูเขาฉิมภูฏ เมืองราชคฤห์ ว่า “อานนท์ เธอได้ยินใช่ไหมว่า ชาวแคว้นวัชชีไม่ฉลาดคร่ำ ช่มเหลง กักขังกุลสตรี และกุมารีของสกุลทั้งหลาย”

พระอานนท์กราบทูลว่า เคยได้ยินอย่างนั้น

พระพุทธเจ้าตรัสต่อไปว่า

“อานนท์ ชาวแคว้นวัชชีทั้งหลายไม่ฉลาดคร่ำ ช่มเหลง กักขังกุลสตรี และกุมารีของสกุลทั้งหลายตลอดกาล เพียงไร ชาวแคว้นวัชชีพึงหวังความเจริญอย่างเดียว หากความเสื่อมมิได้ตลอดกาลเพียงนั้น”*

* **มหาปรินิพพานสูตร** พระไตรปิฎกเล่ม ๑๐ ข้อ ๖๘ สาเหตุจากการที่พระเจ้าอชาตศัตรู กษัตริย์แคว้นมคธทรงประสงค์จะโจมตีแคว้นวัชชีไว้ในอำนาจ ทรงส่งวัสสการพราหมณ์ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า กราบทูลเรื่องที่เตรียมทัพไปตีแคว้นวัชชี พระพุทธเจ้าเป็นผู้ทรงทราบความจริงและตรัสความจริง พระองค์ตรัสอย่างไร ให้พราหมณ์กลับมาทูลให้ทรงทราบ เมื่อพราหมณ์ไปเฝ้า ณ ภูเขาฉิมภูฏ พระศาสดาไม่ได้ตรัสกับพราหมณ์โดยตรง แต่ตรัสกับพระอานนท์ซึ่งถวายนานพัตอยู่ถึง **วัชชีธรรม ๗** ประการ นี่เป็นประการหนึ่งในเจ็ด

พระพุทธศาสนาได้มาสู่เมืองไทย อยู่ในสังคมไทยเป็นพัน ๆ ปี แล้วทำไมคนไทยส่วนมาก จึงมิได้ตระหนักถึงพระพุทธพจน์ที่ตรัสกับพระอานนทน์นี้ จึงได้มีการจุดคร่าข่มเหงและกักขังสตรี เพื่อประโยชน์ของตน ความสนใจอยากของตนอยู่ทุกเมื่อเชิ่่วัน

พระสงฆ์ไทยนั้น ได้รับการยกย่องจากสังคมไทยว่าเป็นกลุ่มชนที่มีศีลธรรมจริยธรรมดีที่สุดในชาติ ให้เกียรติและไว้วางใจพระสงฆ์เป็นอย่างยิ่ง แต่มาถึงบัดนี้ประชาชนเริ่มไม่ไว้วางใจในศีลธรรมและจริยธรรมแม้เพียงขั้นพื้นฐานของพระเสียแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ลองคิดดูเถิดว่า ในคนทั่วไปซึ่งมีศีลธรรมจริยธรรมต่ำอยู่แล้ว จะทรุดลงอีกสักเท่าใด

ยิ่งหนักเข้าไปอีกก็คือ พระบางรูปซึ่งมีชื่อเสียงทางคลังและศักดิ์สิทธิ์นั้น แม้จะประพฤติผิดวินัยของสงฆ์อยู่เป็นอาจิน แต่ก็ไม่มีการถือ กลับห้อมล้อมยกย่องเป็นการใหญ่ เพราะชาวบ้านที่เข้าหาพระเช่นนั้นมิได้หวังบุญกุศลหรือหวังพิทักษ์รักษาพระศาสนาแต่ประการใด เขาหวังเพียงวัตถุของคลังที่เขาจะได้เอาไปแสวงหาลาภผล สนองความโลภของเขาเอง หรือ

ถึงคราวที่อิทธิบาทที่จะรุ่งเรือง อิทธิบาทที่จะเสื่อมทรุด

ความไม่สนใจใยดีต่อศีลธรรมในสังคมไทย และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่มุ่งเน้นอยู่กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางทรัพย์สินเป็นจุดหมายหลัก วัตถุประสงค์ของความเจริญของบุคคลและสังคมด้วยความสำเร็จทางวัตถุ อดทนกันแต่ตัวเลข ไม่สนใจใยดีว่าทรัพย์สินของบุคคลจะเป็นอย่างไร สภาพจิตของคนในสังคม จะยุ่งเหยิงสับสนและตกต่ำลงเพียงใด เด็กวัยรุ่นใจแตก มั่วเมาปรนเปรอตนแต่เรื่องวัตถุ ซึ่งผู้ใหญ่บางพวกผู้อยากได้สตางค์เด็ก เสนอให้โดยการโฆษณาอย่างบ้าคลั่ง

ผู้ใหญ่ในครอบครัวสาละวนยุ่งเหยิงอยู่ด้วยการแสวงหาเงินตราวัตถุ มาให้เพียงพอกับตัณหาซึ่งถูกเร้าอยู่ทุกวัน โดยสภาพแวดล้อมและสื่อต่าง ๆ รอบตัว ไม่มีเวลาให้ลูกหลานบ้าง ลูกหลานมั่วสุมกับเพื่อน ติดยา ขี้เกียจเรียน ขี้เกียจทำงาน ผลาญแต่ทรัพย์สินของพ่อแม่ที่หามาได้ด้วยความเหนื่อยยาก การค้ายาเสพติดมีอยู่ทั่วไป เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคและเห็นว่าการทำอะไรดี ปรานีเท่าไร ไม่รู้จักหมด ปัญหาเริ่ม

พั่วพั่นโยงใยเป็นลูกโซ่ (อิทัปปัจจยตา)

ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว สังคมชนบทซึ่งเคยพึ่งตนเองได้ กลับกลายเป็นสังคมที่ขาดแคลนกะปลกกะเปลี้ย เหลือแต่คนแก่กับเด็กเล็ก วัยรุ่น, หม่อมสาว, คนวัยทำงานอพยพเข้าเมืองหมด มาอยู่ตามโรงงานอุตสาหกรรม หึงมาเป็นโสเภณีและทำงานโรงงาน ที่มารับจ้างทำงานบ้านมีน้อยแล้ว ผู้ชายเหล่านี้เนื่องจากทิ้งบ้านมาจึงว่าเหว วันหยุดงานก็เที่ยวเตร่กินเหล้า เที่ยวสถานบริการทางเพศ ติดเชื้อเอชไอวีหรือเอดส์ เมื่อกลับบ้านนาน ๆ ครั้ง จึงเอาเชื้อไปฝากเมียด้วย เพราะไม่รู้ว่าตัวติดเชื้อแล้ว เอดส์จึงแพร่ถึงหึงแม่บ้าน ผู้ซึ่งไม่เคยไปไหนเลย

ปัญหาเรื่องเอดส์เป็นปัญหาใหญ่มากในสังคมไทยเวลานี้ เพราะมันไม่ลดลงเลย มีแต่เพิ่มขึ้น แรกเริ่มเดิมทีก็มีอยู่เฉพาะในกลุ่มพวกติดยา ฉีดยา ต่อมาพวกหึงบริการทางเพศหรือโสเภณี ต่อมาชายที่เที่ยวโสเภณี แล้วก็ลามมาถึงหึงที่แต่งงานแล้วโดยติดจากสามี สุดท้ายคือเด็กในครรภ์ซึ่งแม่ติดเชื้อเอดส์ ปัญหาพั่วพั่นเป็นลูกโซ่ เป็นปฏิจจสมุปบาทหรืออิทัปปัจจยตา

จริง ๆ พวกผู้หญิงพูดว่า พวกเขากลัวอดมากกว่ากลัวเอดส์

ชนบทจนลงมาก อดอยาก ฟุ้งตัวเองไม่ได้ อะไร ๆ มากองอยู่ในเมือง ถูกเมืองดูตมาหมด ทั้งทรัพยากร และคน อันที่จริง นักต่อสู้ผู้ยิ่งใหญ่ของเมืองไทยนั้น อยู่ที่ชนบท คือ ชาวชนบททั้งหลายนั่นเอง เป็นนักต่อสู้ที่แท้จริง พวกเขาต่อสู้ชีวิต ต่อสู้กับความลำบาก ยากจน ไร้ภักย์ ไร้ใจ ความอยุติธรรมต่าง ๆ ซึ่งพวกเขาต้องเผชิญกับอำนาจบาตรใหญ่ของผู้มีอำนาจเหนือ แต่ไม่มีศีลธรรม เมื่อต้องมีคดีขึ้นโรงศาล พวกเขากรำฟุ้งรำพันกันว่าพวกเขาคงสู้ไม่ได้ เพราะไม่มีเงินจะสู้ คำพูดอย่างนี้แสดงอะไร? แสดงว่าการต่อสู้ในโรงศาลนั้น ใครมีเงินมาก พวกนั้นชนะ ไม่ได้ต่อสู้เพื่อพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าใครผิดใครถูก เพื่อความยุติธรรมในสังคม ศีลธรรมของผู้ปกครองหายไปไหน? หายไปได้อย่างไร? หายไปกับความโลภของผู้ปกครอง หายไปเพราะวัตถุนิยม เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่มุ่งเน้นเอาความเจริญทางวัตถุเป็นจุดมุ่งหมาย ชีวิตคนจึงกลับมีค่าน้อยกว่าเงิน ความยุติธรรมมีค่าน้อยกว่ายศศักดิ์ ลาภสักการะอันผู้ปกครองจะพึงได้ ชีวิตคน

ชนบทจึงต้องต่อสู้ดิ้นรนด้วยตนเองอย่างน่าสงสาร

กล่าวมาโดยย่อนี้ เพื่อให้เห็นว่าศีลธรรมนั้น
สำคัญต่อความสงบสุขและความดีงามของมวลมนุษย
เพียงไร ท่านอาจารย์พุทธทาสได้กล่าวไว้ว่า “ศีลธรรม
ไม่กลับมา โลกจะวินาศ” และว่า “ถ้าคนทั้งโลกเขาไม่
เห็นด้วยในการทำให้โลกมีธรรมะ เพราะเห็นว่าเหลือ
วิสัยก็ตามใจเขา เราคนเดียวก็อาจทำตนเองให้ดับทุกข์
ได้ด้วยธรรมะอย่างถึงที่สุด ดังนั้น อย่าได้ท้อใจเลย
ในการที่คนทั้งหลายเขาไม่สนใจไยดีกับธรรมะ”

๓. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว

คือเชื่อกรรม ไม่เชื่อมงคลภายนอก พระพุทธเจ้า
ทรงเป็นกรรมวาที วิริยวาที ทรงสอนว่า สุขทุกข์ของ
มนุษย์ขึ้นอยู่กับกรรม คือ การกระทำ ความสำเร็จ
หรือไม่สำเร็จขึ้นอยู่กับความเพียร พระพุทธศาสนาจึง
เป็นกรรมวาที วิริยวาที ไม่ใช่ลัทธิอ่อนหวาน พระพุทธเจ้า
ตรัสว่า ถ้าอ่อนหวานเอาได้ ใครเล่าจะพลาดจากสิ่งที่
ตนต้องการ เพราะทุกคนมีสิทธิ์อ่อนหวาน ฝรั่งเศสให้เกียรติ
พระพุทธศาสนาว่า A DO-IT-YOURSELF RELIGION

หมายความว่า เป็นศาสนาที่ท่านต้องทำด้วยตัวท่านเอง
ไม่ใช่ให้อ๋อนวอนเอาได้

ทั้ง ๆ ที่พระพุทธศาสนาสอนอย่างนี้มาตลอด
แต่ทำไมพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยจึงนิยมลัทธิ
อ๋อนวอน เชื่อในของขลังและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อันเป็นเหตุ
ให้ตนพลัดตกไปจากพุทธศาสนา สูญเสียคุณสมบัติ
ของชาวพุทธที่ดี เข้าใจว่าเป็นเพราะ

(๑) พุทธศาสนิกชนส่วนมาก **ไม่ได้เรียนรู้หลัก
พระพุทธศาสนา** ไม่เกาะอยู่กับหลักจึงถูกชักจูงไปง่าย

(๒) **มีคนมาชักจูงออกไป** ก็เป็นชาวพุทธด้วยกัน
ที่เลื่อมใสศรัทธาในลัทธิไสยศาสตร์บ้าง โหราศาสตร์บ้าง
ยิ่งกว่าพุทธศาสตร์ คนเหล่านี้เป็นพระบ้าง เป็นคฤหัสถ์
บ้าง ทั้งนี้ แฝงอยู่ด้วยผลประโยชน์ของผู้ชักจูงเอง

(๓) **ขาดโยนิโสมนสิการ** (ความคิดอันมีเหตุผล
คิดด้วยปัญญาอันแยบคาย)

พระพุทธรูปนั้น เดิมทีเดียว ท่านสร้างขึ้นเพื่อให้
เป็นที่ระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า คือพระ
ปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระมหากรุณาธิคุณ

แล้วถ่ายแบบดำเนินตาม ไป ๆ มา ๆ ชาวพุทธจำนวน ไม่น้อย เอาพระพุทธรูปองค์ใหญ่บ้าง เล็กบ้าง มาเป็น วัตถุขลังศักดิ์สิทธิ์สำหรับไว้ฮ้อนวอนขอโชนนี่จากท่าน ทำให้พระพุทธรูปเป็นเหมือนเทวรูปของพราหมณ์ไป เพี้ยนไปจากจุดมุ่งหมายเดิมและเสียหลักของพุทธ ศาสนิกชน

การทำบุญให้ทานของชาวพุทธ ซึ่งควรจะทำเพื่อ พัฒนาตน เพื่อฝึกตนตามหลักที่ว่า ทานเป็นเครื่องฝึก คนที่ยังไม่ได้ฝึก (อทนต์มณฺฑ์ ทาน) กลับกลายเป็นทำ เพื่อแลกเปลี่ยนวัตถุมงคล ทำเท่านั้นบาทได้ชนิดนี้ ทำเท่านั้นได้ชนิดโน้น เรื่องบุญกลายเป็นการซื้อขายไป ความสัมพันธ์ระหว่างพระกับชาวบ้าน ซึ่งเคยสัมพันธ์ กันในระบบบุญกุศล กลับกลายเป็นความสัมพันธ์ใน ระบบผลประโยชน์ นอกจากระบบของเราซึ่งเคยดีต้อง เสียไปแล้ว ยังทำให้ชาวพุทธเรานิสัยเสียด้วย แม้จะมี คนอ้างว่าเอาเงินไปทำสาธารณประโยชน์ แต่ต้องเสีย ระบบและสูญเสียคุณธรรม เสียคุณสมบัติของชาวพุทธ ที่ดีไป เมื่อเทียบดูระหว่างสิ่งที่ได้ซึ่งเป็นวัตถุ กับสิ่งที่ เสียซึ่งเป็นคุณสมบัติ อันไหนจะมีค่ากว่ากัน เราได้สิ่ง ที่มีค่าน้อย โดยแลกกับสิ่งที่มีคุณค่ามากหรือเปล่า?

เรานึกถึงผลเสียในระยะยาวหรือไม่? ทำลายศาสนธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งศาสนวัตถุ ลาภ ยศ และชื่อเสียงเฉพาะตนหรือไม่? มันคุ้มกันหรือไม่?

คนในสังคมไทยเชื่อถือมงคลภายนอกกันมาก ส่วนมงคลภายในที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ถึง ๓๘ ประการ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติพัฒนาตนให้บรรลุถึงสรรพสิ่งมงคลจริง ๆ กลับไม่สนใจ สนใจแต่วัตถุมงคล **ไม่สนใจต่อธรรมมงคล ซึ่งเป็นมงคลที่แท้จริง ทำให้** **พันทุกข์และประสบสุขได้จริง**

ชาวพุทธที่ดี มีคุณสมบัติของชาวพุทธ จะต้อง **เชื่อกรรม** เชื่อมั่นในการกระทำของตน ไม่หวังผลสำเร็จจากการดลบันดาลจากภายนอกหรือลาภลอย ไม่สวนทางกับหลักธรรมของพุทธศาสนา มิฉะนั้นแล้ว เราจะเหลืออะไร นอกจากเป็นพุทธแต่เพียงชื่อกันเท่านั้น

ตราบไต่ที่ชาวพุทธผู้ใดยังหอบหิ้วเอาความงมงาย หรือที่เรียกตามศัพท์พุทธศาสนาว่า **สีลัพพตปรามาส** แล้ว ตราบนั้นชาวพุทธผู้นั้น ย่อมไม่อาจล่วงพ้นภูมิปุถุชนก้าวเข้าสู่อริยภูมิได้ ถ้าเขาบอกว่า เขายินดีเป็น

ปุถุชน ถ้าอย่างนั้น เขาต้องยินดีทนทุกข์ทรมานต่าง ๆ
 อย่างที่ปุถุชนจะได้รับตามฐานะของปุถุชน อย่าต้อง
 คร่ำครวญอะไรเลย **ชีวิตปุถุชนมีปัญหามากมีทุกข์มาก**
การแก้ปัญหาชีวิตอย่างมงายไร้ปัญญานั้น เหมือน
การแก้เส้นด้ายที่ขอดกันเป็นปมอย่างยุ่งเหยิงในที่มืด
มองไม่เห็นเงื่อนปม ยากที่จะหลุดและคลี่คลายออก
ไปได้ ได้เคยทดลองแก้สายหูฟังวิทยุ ซึ่งพันกันยุ่งเหยิง
 ในที่มืด พยายามอยู่นานก็ไม่สำเร็จ พอใช้แสงไฟฉาย
 ช่วยเพียงเล็กน้อย ก็แก้ได้สำเร็จ

ในการแก้ปัญหาชีวิตนั้น **แสงสว่างคือปัญญา**
สำคัญที่สุด ปัญญาเป็นเครื่องทำลายความมงาย
ความมงายเป็นความมืด ปัญญาเป็นแสงสว่าง เมื่อ
แสงสว่างเกิดขึ้น ความมืดย่อมหายไป

มนุษย์เราส่วนมากไปติดเหยื่อคือกาม เหยื่อนั้น
 เขาเกี่ยวไว้กับเบ็ด เมื่อติดเหยื่อก็ติดเบ็ดด้วย และไป
 ติดบ่วงคือทิวฐิฐิเข้าไปอีก เห็นผิดเป็นชอบ สวนทาง
 กับพระอรียเจ้า ทั้งกามและทิวฐิฐิเป็นของละได้ยาก
 และลวงพันได้ยาก พระพุทธเจ้าทรงยืนยันอย่างนั้น
 เช่นพระพุทธพจน์ว่า

“กามา หิ โลเก น หิ สุปรปahaya

ทิกฺขุณฺโณ เวสา น หิ สุวาติวตฺตา”

แปลว่า “**กามละได้ยากในโลก บ่วงคือทิกฺขุณฺโณ้วง พันได้ยาก**” สองอย่างดังกล่าวก็ยำยืมมนุษย์แทบแย้อยู่แล้ว มนุษย์ยังมีความมกมายซ้ำเติมเข้าอีก เขาจะรอดไปได้อย่างไร สัตว์โลกจึงระงมอยู่ด้วยเสียงคร่ำครวญโหยไห้ เหมือนคนเรือแตก ว่ายนอนอยู่ในทะเลน้ำตา ถูกหนามคือความต้องการของตนเอง ทิ่มตำครั่งแล้วครั่งเล่า แม้พวกเขาจะหวังความสุข ก็พบแต่ความทุกข์ความระทมใจ เพราะได้ก่อแต่เหตุแห่งทุกข์ไว้ ปลุกต้นทุกข์ไว้ เพาะข้ากล้าไม้ทุกข์เอาไว้มากมาย แล้วดอกผลมันจะเป็นอะไร? ถ้าเขาปลุกต้นสุขเอาไว้ เพาะข้ากล้าไม้สุขเอาไว้ ดอกผลมันจะเป็นอะไร?

แม้พระอริยเจ้า มีพระบรมศาสดาเป็นต้น สอนอยู่เสมอว่า “**สิ่งทั้งปวง ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น**” “สพเพตฺถมา นาลํ อภินิเวสาย” แต่พุทธบริษัทส่วนมากก็ยังยึดมั่นในความยึดมั่นถือมั่น และส่งเสริมกันให้ยึดมั่นถือมั่นในวัตถุบ้าง ในบุคคลบ้าง แม้ในคนธรรมดา ๆ ที่ยังละกิเลสอะไรไม่ได้เลย ถือเอาเป็นที่พึ่ง ยึดเอาตัว

บุคคลผู้นั้นแหละเป็นที่พึง ไม่ได้ถือธรรมเป็นที่พึง อันจะอยู่กับตนได้ตลอดไป หลงใหลในวัตถุบ้าง ในบุคคลบ้าง จนกลายเป็นความมกมายไป แม้แต่ธรรม ซึ่งทรงสอนให้ถือเป็นที่พึงในเบื้องต้นนั้น ก็ทรงสอนให้ละเสียในเบื้องปลาย เหมือนเรือแพสำหรับอาศัยข้ามฝั่งนั่นเอง

พุทธบริษัทจะต้องเข้าใจหลักสำคัญของพระพุทธานุศาสนานี้ ในเรื่องดังกล่าวนี้ จึงจะเข้าถึงหัวใจพระพุทธานุศาสนาและรอดพ้นจากความมกมายได้ ยืนอยู่อย่างมั่นคงกับหลัก ไม่แกว่งไปแกว่งมาตามมกคลตั้งขึ้น

ความมกมายหรือมกคลตั้งขึ้นนั้น เกิดจากความไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร ไม่รู้เหตุผล ไม่รู้ต้นเหตุแล้ว เข้าใจผิด คิดว่าสิ่งนั้น ๆ จะช่วยให้พ้นภัย ให้มีลาภ ให้มีสุขได้ จึงชวนกันบวงสรวง อ้อนวอน ทำสิ่งที่ไม่มีความดีตนขึ้น แล้วเคารพบูชาด้วยความยึดมั่นถือมั่นว่าจะอำนวยโชคลาภให้ตนได้

พระพุทธานุศาสนาแท้ ๆ นั้นบริสุทธิ์หมดจด แต่ผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับพุทธานุศาสนา ถ้าไม่เข้าใจหรือ

เข้าไปเกี่ยวข้องอย่างงมงายแล้ว ก็เหมือนคนเอามือไปจับต้องของบริสุทธิ์สะอาด ทำให้สิ่งนั้นพลอยเปราะเปื้อนไปด้วยอย่างน่าเสียดาย

ความยึดมั่นในมงคลภายนอก เป็นอุปาทานอย่างหนึ่งซึ่งเรียกว่า **สัลลพตูปาทาน** แปลว่ายึดมั่นในศีลและพรต หรือสัลลพตปรามาส ลูบคลำศีลและวัตร คือเข้าไปเกี่ยวข้องกับศีลและวัตรอย่างงมงาย ไม่ตรงตามจุดมุ่งหมาย ตัวอย่าง **การรักษาศีลไม่เป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์แห่งกายวาจา การประพฤติวัตรเพื่อให้เขานิยมสรรเสริญ เพื่อให้ได้ลาภสักการะและชื่อเสียงเพื่อขลังหรือศักดิ์สิทธิ์ โดยที่สุด แม้เพื่อได้สวรรค์เป็นเทพพวกใดพวกหนึ่ง นั่นคือ สัลลพตูปาทานหรือสัลลพตปรามาส** เหมือนกับมือเปื้อนไปลูบคลำจับต้องของสะอาด ย่อมทำให้สิ่งนั้นเปราะเปื้อนไปด้วย ดังกล่าวแล้ว

โปรดดูพระพุทธพจน์ต่อไปนี้

“ภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้ เราประพฤติมิใช่เพื่อหลอกลวงคน เพื่อให้คนบ่นพ้อถึง เพื่ออานิสงส์

คือ ลามลักการะและชื่อเสียง เพื่อเป็นเจ้าลัทธิหรือ
 แก์ลัทธิ หรือเพื่อให้คนทั้งหลายได้รู้จักเรา แต่ที่แท้
 พรหมจรรย์นี้ เราประพฤติเพื่อสำรวมระวัง เพื่อละ
 คลายและดับกิเลส”

(อังก. จตุก. ๒๑/๓๓/๒๕)

อีกแห่งหนึ่ง ตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ด้วยประการดังกล่าวมานี้ จึง
 ประมวลลงได้ว่า พรหมจรรย์นี้ เราประพฤติมิใช่เพื่อ
 ลามลักการะและชื่อเสียง มิใช่เพื่อ คีล สมาธิ ญาณทัส-
 สนะ (ปัญญา) แต่เราประพฤติพรหมจรรย์นี้ เพื่อความ
 หลุดพ้นแห่งจิตอันไม่กำเริบ (อกุบฺปา เจโตวิมุตติ) ซึ่ง
 ถือว่าเป็นประโยชน์ เป็นแก่นสารที่แท้จริง”

(มหาสารโรปมสูตร พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ ข้อ ๓๔๗ - ๓๕๒)

ชาวพุทธที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานข้อนี้ คือ
 เชื้อกรรม ไม่เชื่อมงคลตื่นข่าว เพราะการเชื่อมงคล
 ตื่นข่าวหรือมงคลภายนอก เป็นไปเพื่อความมงาย
 ไม่เป็นไปเพื่อพัฒนาปัญญา และไม่เป็นไปเพื่อความ
 ดับทุกข์โดยชอบ

๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพุทธศาสนา

ความข้อนี้ บาลีพระไตรปิฎกใช้คำว่า “น อิตโต พหิทฺธา ทกฺขิณฺเณยฺย คเวสตี” แปลตามตัวอักษรว่า “ไม่แสวงหาทักษิณเณยบุคคลภายนอกจากศาสนา” (๒๒/๒๓๐/๑๗๕) อธิบายว่า **ไม่ถือเอานักบวชนอกพุทธศาสนาเป็นทักษิณเณยบุคคลของตน แต่จะเอื้อเพื่อช่วยเหลือในฐานะสังคมสงเคราะห์น่าจะทำได้**

ทักษิณเณยบุคคลคือใคร? คือคนที่ควรรับของทำบุญ (ทักษิณา) โดยเฉพาะอย่างยิ่งของที่ทำบุญเพื่ออุทิศให้ผู้ตาย เหตุที่ผู้รับเป็นผู้ควรแก่ของทำบุญก็เพราะเป็นผู้ปฏิบัติดี (สุปฏิปันโน) ปฏิบัติตรง (อุชฺฐปฏิปันโน) ปฏิบัติเพื่อนิพพานและปฏิบัติเหมาะสม (ญายปฏิปันโน)

การทำความดีต่อนักบวชหรือศาสนิกในศาสนาอื่นทางพุทธศาสนาไม่ถือเป็นบาปหรือเสียหาย ท่านไม่ห้ามตรงกันข้าม ท่านสนับสนุนให้มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์โลกทั้งปวง ดังพระพุทธรพจน์ที่ว่า

“เมตตาสหคเตน เจตสา สพฺพาวนฺตํ โลกํ ปริตฺวา
 วิหฺรติ” แปลว่า “มีจิตประกอบด้วยเมตตาแผ่ไปยังสัตว์
 โลกทั้งปวงอยู่”

พระพุทธพจน์ทำนองนี้มีปรากฏหลายแห่ง เป็น
 การยืนยันถึงความมีใจกว้างของพระพุทธศาสนา ซึ่งมี
 จิตเมตตาต่อสัตว์โลกทั้งปวงโดยไม่มีขอบเขต ไม่มี
 ประมาณหรือปริมาณ ดังพระพุทธพจน์อีกแห่งหนึ่งว่า

“เมตฺตญฺจ สพฺพโลกสฺมี มาณสมฺภาวเย อปริมาณํ”
 แปลว่า “สง่ใจอันประกอบด้วยเมตตาอันไม่มีประมาณ
 ไปในสัตว์โลกทั้งปวง ไม่มีจิตใจคับแคบ (อสมฺพาทํ) ไม่มี
 จิตเป็นเวร (อเวรํ) ไม่เป็นศัตรู (อสปฺตตํ)”

อีกแห่งหนึ่ง มีผู้มาทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า
 ได้ยินว่า พระผู้มีพระภาคทรงสอนประชาชนให้ ให้
 ทานในพระองค์และสาวกของพระองค์เท่านั้นหรือ? ไม่
 ควรให้ทานในบุคคลพวกอื่นหรือ? พระศาสดาตรัส
 ตอบว่า “ผู้กล่าวเช่นนั้นชื่อว่ากล่าวตู่เราด้วยคำไม่จริง
 การที่บุคคลเทน้ำล้างภาชนะลงดิน พร้อมด้วยคิดว่า
 ขอให้สัตว์ที่อาศัยอยู่ในดินได้ดื่มกินอาหารที่ติดน้ำล้าง

ภาชนะนั้น เรายังกล่าวว่าเป็นบุญ จะกล่าวไปถึงการให้ทานแก่มนุษย์แล้ว แต่เรากล่าวว่า การให้ทานแก่ผู้มีศีลย่อมมีผลมาก การให้แก่ผู้ไม่มีศีล หามีผลมากเช่นนั้นไม่”

โดยนัยดังกล่าวมานี้ พอยืนยันได้ว่า พระพุทธศาสนาไม่ได้มีจิตใจคับแคบต่อคนในศาสนาอื่น ข้อที่ทรงห้ามก็คือ การให้แก่คนนอกศาสนาในฐานะเป็นทักษิณียบุคคลทำนองเดียวกับที่ทำแก่ภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนา

สมมติว่า ชาวพุทธคนใดคนหนึ่งทำบุญขึ้นบ้านใหม่ แล้วเชิญบาทหลวงในคริสต์ศาสนา หรืออิหม่ามในศาสนาอิสลามมาสวดมนต์ฉันเพลเพื่อเป็นสิริมงคลแก่บ้านใหม่ อย่างนี้เรียกว่าแสวงหาทักษิณียบุคคลนอกพุทธศาสนา เป็นการไม่สมควร ใครรู้ ใครเห็นเข้าก็ย่อมติเตียนว่า อุบาสกอุบาสิกาผู้นั้นนับถือศาสนาอะไรกันแน่ ดูเป็นคนไม่มีหลักอันแน่นอน

สังคมสงเคราะห์เป็นสิ่งจำเป็นในสังคมมนุษย์ การช่วยเหลือกันในฐานะสังคมสงเคราะห์ย่อมเป็นการ

สมควร แม้ในระหว่างคนต่างศาสนา พระศาสดาผู้ทรง
มีพระทัยเกื้อกูลแก่สัตว์โลกทั้งปวง ย่อมทรงพอพระทัย
ชาวพุทธผู้มีการศึกษาย่อมเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ และ
ตั้งใจปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระพุทธรประสงค์

๕. ทำบุญในพุทธศาสนา

ข้อนี้พระบาลีพุทธภาษิตว่า “อิธ จ ปุพฺพการํ กโรติ”
แปลตามตัวอักษรว่า “ทำอุปการะในศาสนา”

คำว่า ทำอุปการะในศาสนา นี้หมายความว่า มี
จิตใจเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อพระสงฆ์ด้วยการถวายปัจจัย ๔
คือจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ (ที่อยู่อาศัย) และยา
รักษาโรค ตามกำลังความสามารถของตน ๆ

อุบาสก อุบาสิกา คือชาวพุทธชายหญิง ควร
ชวนชวายเป็น **ทาน คีล และภาวนา** ให้ต่อเนื่อง เพื่อ
อบรมบ่มนิสัยของตนให้ดีงาม จุดหมายปลายทางของ
การบำเพ็ญคุณความดี คืออุปนิสัยอันดีงาม ความ
เลอเลิศแห่งอุปนิสัย

ทาน การให้ เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เป็นธรรมเครื่องคล้องใจกัน เป็นตัวเชื่อมสมานให้บุคคลสนิทสนมรักใคร่นับถือกัน ลดความเห็นแก่ตัว เป็นอุบายสำหรับฝึกผู้ที่ยังไม่ได้ฝึก (อหนุตทมนัน ทาน) ผู้ให้ย่อมบันเทิงด้วยการให้ เพราะพอใจในการให้ ผู้รับย่อมอ่อนน้อมถนอมน้ำใจด้วยปิยวาจา ทำให้ผู้ให้บันเทิงใจยิ่งขึ้นไป

ทาน ๒ อย่าง (๑) ทานที่ให้เจาะจงบุคคลหรือเจาะจงภิกษุสามเณร (ปาฏิบุคลิกทาน) (๒) ทานที่ให้แก่ส่วนรวมหรือให้แก่สงฆ์ พระบาลีใช้คำว่า *สงฺฆคตา ทกฺขิณา* (ทักษิณาที่ถึงแล้วแก่สงฆ์) ก็มี

คำว่า **สงฆ์** หมายถึงหมู่คณะก็ได้, ไม่ได้หมายความว่าถึงภิกษุอย่างเดียว เช่น คำ ทวิขสงฺฆา สماعตา (หมู่ชนมาชุมนุมกันแล้ว)* ใจความในมัยหกสกุณชาดกมีดังนี้

“นกตัวหนึ่งชื่อ มัยหกะ (แปลว่า ของฉันหรือของกู) เที่ยวไปตามซอกเขา มาถึงต้นเลียบ** ที่มีผลสุก

* มัยหกสกุณชาดก พระไตรปิฎกเล่ม ๒๗ หน้า ๒๐๔

** ต้นไม้ประเภทไทรหรือโพธิ์

ร้องว่า “ของกู ของกู” เมื่อนกตัวนั้นร้องอยู่เช่นนี้ หมูนกทั้งหลาย (ทิวสงฆา บางแห่งเป็น ทิวสงฆา) มาชุมนุมกัน บริโภคผลเสียบแล้วจากไป นกตัวนั้นก็คงร้องคร่ำครวญอยู่นั่นเอง

คนบางพวกในโลกนี้ก็เป็นอย่างนั้น รวบรวมทรัพย์ไว้เป็นอันมาก แต่ไม่ได้ใช้เลี้ยงตน ไม่สงเคราะห์ญาติตามสมควร เขาได้แต่รักษาทรัพย์ ร้องอยู่ว่า “ของกู ๆ” เมื่อเขาร้องอยู่เช่นนี้ พระราชาบ้าง โจรบ้าง หรือทายาทอันไม่เป็นที่รักบ้าง ย่อมนำเอาทรัพย์นั้นไป เจ้าของทรัพย์ก็ได้แต่คร่ำครวญอยู่เช่นเดิม เพราะฉะนั้น นักปราชญ์ได้ทรัพย์แล้ว (ย่อมเลี้ยงตนบ้าง) สงเคราะห์ญาติบ้าง เขาย่อมได้รับเกียรติเพราะเหตุนี้ ล่วงลับไปแล้วก็บันเทิงในสวรรค์”

ทิวชะ หรือ ทิวชะ แปลว่าสัตว์ผู้เกิด ๒ ครั้ง คือเกิดเป็นฟองไข่ครั้งหนึ่งและออกจากไข่เป็นตัวอีกครั้งหนึ่ง ในที่นี้หมายถึง นก

พวกพราหมณ์ในอินเดียโบราณก็ถือตนว่าเกิด ๒ ครั้งเหมือนกัน คือเกิดจากครรภ์มารดาครั้งหนึ่ง

อีกครั้งหนึ่งเกิดเป็นพราหมณ์โดยสมบุรณ์หลังจาก
เรียนจบพระเวทแล้ว ดังที่หัวหน้าพราหมณ์คนหนึ่ง
สนทนากับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า พวกพราหมณ์ถือว่า
๕ ประการต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เป็นพราหมณ์ คือ

๑. อุภาโต สุชาโต เกิดดีทั้ง ๒ ฝ่าย คือ พ่อแม่
เป็นวรรณะพราหมณ์สืบช่วงกันมา ๗ ชั่วคน
๒. มนต์โร จำมนต์ได้ หมายถึง จบไตรเพท
๓. อภิวโป ทัสสนีโย รูปงาม น่าดู
๔. ลีลวา มีศีล มีความประพฤติดี
๕. ปัญญา มีปัญญา

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า คุณสมบัติเหล่านี้
นั้นลดทอนลงได้บ้างหรือไม่? คือแม้จะไม่มีข้อนั้นก็
เป็นพราหมณ์ได้ พราหมณ์ลดลงทีละข้อจนถึงข้อที่ ๔
และ ๕ (ลีลวา - มีศีล ปัญญา - มีปัญญา) บอกว่า ๒
ข้อสุดท้ายลดเลิกไม่ได้เด็ดขาด พระพุทธองค์ตรัสว่า
ถ้าอย่างนั้นทรงเห็นด้วย เพราะศีลและปัญญาอาศัยกัน
ชำระจิตให้บริสุทธิ์ เหมือนบุคคลล้างมือด้วยมือ ล้าง
เท้าด้วยเท้า

คนไทยนิยมทำสังฆทานเพื่อสะเดาะเคราะห์บ้าง เพื่อต่ออายุบ้าง เพื่ออุทิศส่วนบุญให้ผู้ตายบ้าง ล้วนแต่เพื่อตัวเองและญาติมิตรของตัวเองทั้งนั้น น้อยคนที่ทำสังฆทานเพราะคิดถึงพระสงฆ์ หรือความอยู่รอดของพุทธศาสนา แม้จะดูเป็นการให้ ก็เป็นการให้เพื่อได้เสียเป็นส่วนมาก มีความโลภเป็นตัวนำ ไม่ได้กำจัดความโลภหรือความเห็นแก่ตัวลงไปสักเท่าใด เผลอ ๆ จะเพิ่มพูนมากขึ้น เพราะมุ่งแต่ผลที่จะได้ จึงละลายผู้รับซึ่งตนควรช่วยเหลือไปเสียแม้รู้ว่าขาดแคลน แต่กลับรุมกันให้ผู้ที่เหมาะสมพูนสุขอยู่แล้วจนล้นเหลือเหมือนขุดบ่อไปถมและพูนภูเขา เมื่อเป็นเช่นนี้ ที่ลุ่มก็ยิ่งลุ่มลง ที่ดอนก็ยิ่งดอนขึ้น การพัฒนาสังคมของเรา ทั้งสังคมศาสนาและบ้านเมือง จึงมีผลออกมาว่า ผู้ที่รวยอยู่แล้วยิ่งรวยมากขึ้น เพราะมีโอกาส มีช่องทาง ส่วนผู้จนอยู่แล้วยิ่งจนลง เพราะไม่มีโอกาส ไม่มีช่องทาง

เราควรต้องฝึกคนของเรากันใหม่แม้ในเรื่องการให้และการรับ อย่ามุ่งผลเข้าตัวมากเกินไป แต่จงมุ่งผลแก่ส่วนรวมหรือหมู่คณะ อันตรงความหมายของสังฆทาน

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT: Value added tax) นั้น ราษฎรต้องเสียภาษีเพิ่มร้อยละ ๗ บาท เมื่อซื้อของ ในห้างร้านต่าง ๆ เพื่อให้รัฐนำไปพัฒนาประเทศเป็น ส่วนรวม แต่เวลานี้ (มี.ค. ๒๕๓๙) กรมสรรพากรจับ ได้ว่า พ่อค้าบางพวกมีวิธีกลโกง โกงเอาภาษีส่วนนี้ ของรัฐมาเข้าตัวเสียเดือนละมาก ๆ วิธีโกงอย่างไร ผู้เขียนไม่มีความรู้ไม่เข้าใจ แต่ทราบว่ พวกเขาโกง เอาได้เดือนละหลาย ๆ ล้านบาท

ความเห็นแก่ตัวทำให้ชาติบ้านเมืองล่มจมมามาก ต่อมากแล้ว คนพวกหนึ่งรักษาป่า คนพวกหนึ่งทำลาย ป่า ทำไม่ไม่ช่วยกันรักษาให้ทั่วถึงกันทุกคน จะได้ไม่ ต้องเพิ่มคนรักษาให้เปลืองงบประมาณและเสี่ยงชีวิตด้วย

ในการให้ (ทาน) ถ้าจะมีผลอย่างไรก็ให้เกิดเอง โดยธรรมชาติ แต่ใจของเรามุ่งผลต่อผู้รับ ส่วนผลที่ จะย้อนกลับมาหาเรานั้น สุดแล้วแต่เหตุปัจจัยจะปรุง แต่งอย่างไร เราทำอย่างมีหลักวิชาแล้วก็แล้วกัน เหมือน ปลุกพืช

ต่อไปนี้จะพูดตามหลักวิชาสักเล็กน้อย

ว่าตามหลักวิชา การให้ทานที่จะให้มีผลมาก
ต้องประกอบด้วยองค์ดังนี้

(๑) ผู้ให้ต้องมีเจตนาดีทั้ง ๓ กาล คือ ก่อนให้
(บุพเพเจตนา) กำลังให้ (มฤจฺจนเจตนา) หลังจากให้แล้ว
(อปฺรเจตนา) ดังพระพุทธพจน์ว่า

“บุพเพ ว ทานา สุมโน ททํ จิตตํ ปสาทเย
ทุตวา อตตมโน โหติ เอสา ยญฺญสฺส สมฺปทา”

แปลว่า ก่อนให้มีความชื่นชมยินดี กำลังให้
จิตใจเลื่อมใส ให้แล้วจิตใจชื่นบาน นี่คือความพร้อม
แห่งบุญ” (๒๒/๓๗๖ อัง. ฉกก.)

ถ้ามี อปราปรเจตนา เพิ่มขึ้นก็ยิ่งดี นั่นคือ ระลึก
บ่อย ๆ ซึ่งบุญกุศลที่ทำแล้วนั้น นึกขึ้นที่ไรก็ปลื้มใจที่นั้น

(๒) ผู้รับ (ปฏิกาทก) เป็นผู้ที่มีศีลมีธรรม มีคุณ
ธรรมสูง ท่านกำหนดอย่างสูงว่า เป็นผู้ปราศจากราคะ
โทสะ โมหะ กล่าวคือไม่มีกิเลสนั่นเอง ดังพระพุทธ
พจน์ว่า

“วิตฺราโค วิตฺโทโส วิตฺโมโห อนาสโว
เขตตํ บุญฺญสฺส สมฺปนฺนํ
สญฺจตา พรหมจารีโน” ฯลฯ

แปลว่า “ผู้รับ เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ไม่มีอาสวะ (กิเลส) ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ประพฤติพรหมจรรย์ สำรวมดีแล้ว นับว่าเป็นเขตอันสมบูรณ์แห่งบุญ ฯลฯ” (๒๒/๓๗๖ อง. จกก.)

เปรียบเหมือนเนื้อดินดี เหมาะแก่การหว่านหรือปลูกพืช ประกอบด้วยเมล็ดพืชพันธุ์ดี ผู้ปลูกมีหลักวิชา ย่อมได้ผลไพบูลย์

รวมความว่า ผู้ให้ประกอบด้วยองค์ ๓ ผู้รับประกอบด้วยองค์ ๓ จัดเป็นทานที่ประกอบด้วยองค์ ๖ (ฉฬังคิกัม ทานํ หรือ ฉฬังคสมนุหาคตา ทกฺขิณา)

(๓) ไทยธรรม คือสิ่งของนั้นได้มาโดยชอบธรรม
เป็นการถึงพร้อมแห่งปัจจัย (ปัจจัยสัมปทา)

(๔) คุณาติเรกสัมปทา ข้อนี้หมายถึงความพร้อมพร้อมแห่งคุณสมบัตินิพิเศษแห่งผู้รับทาน (Excellence of Extra Virtue) ท่านหมายเหตุเจาะจงถึง ผู้รับออกจากนิโรธสมาบัติใหม่ ๆ ทานให้ผลทันตาภายในวันนั้นหรือภายในไม่กี่วัน

(๕) **ผู้ให้เป็นผู้มีศีลธรรม** ทำให้ทานที่ให้ให้มีผลมาก สมดังที่ท่านกล่าวว่า ทานของผู้มีศีลย่อมมีผลมากมี อานิสงส์มาก (สืลวโต ทานํ มหปผลํ โหติ มหานิสํสํ) ด้วยเหตุนี้ ในสังคมไทย จึงนิยมให้ทายกผู้ถวายทานรับศีลเสียก่อน อย่างน้อยก็เป็นผู้มีศีลในขณะนั้น

(๖) **ให้ทานด้วยคิดว่าเป็นการฝึกตนหรือฝึกจิต หรือเพื่อพัฒนาจิตให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป**

สำหรับผู้รับ ไม่ว่าจะ เป็นภิกษุสามเณร หรือ ศฤกษณ์ผู้ได้รับความเอื้อเพื่อช่วยเหลือจากผู้ให้แล้ว ควรน้อมใจระลึกถึงคุณของผู้ให้อยู่เสมอ ๆ เพื่อประโยชน์ ๒ อย่างคือ

๑. เพื่อกตัญญูกตเวทิตาต่อผู้ให้
๒. เพื่อถือเป็นทิวฐานุคติ คือแบบอย่างในการดำเนินตาม

(๗) **อานิสงส์การให้** พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ ๕ ประการ คือ

- ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก
- คนส่วนมากพอใจคบเขา

- เกียรติอันงามย่อมพุ่งไปเจริญด้วยยศ (เกียรติยศ)
- เป็นผู้แก้แค้นไม่แก้เขินในชุมชน
- เมื่อสิ้นชีวิตแล้วไปสู่สุคติ

(๒๒/๔๑ อภ. ปญจก.)

ผู้ทำบุญในพุทธศาสนา ควรศึกษาเรื่องบุญให้ดี อย่าทำอย่างสุมสี่สุมห้า* ตามคนอื่นเขาไป อย่างขาดปัญญาไตร่ตรองให้เห็นเหตุผลเสียก่อน การทำเช่นนั้น มีโทษมากกว่ามีคุณ

อภัยทาน

ทานอีกอย่างหนึ่งที่ควรบำเพ็ญอย่างยิ่งคือ อภัยทาน การให้อภัยคือความไม่มีภัยแก่ผู้อื่น โดยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ว่าเราต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินฉันใด คนอื่นสัตว์อื่นก็ฉันนั้น จึงตั้งใจดเว้น คือไม่เบียดเบียนชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น ตั้งใจคุ้มครองให้ความปลอดภัย ให้ความอบอุ่นใจ ให้ความสวัสดิ์แก่ผู้อื่น

* เป็นสำนวนไทยที่หมายความว่า การกระทำที่ไม่ดูหน้าไม่ดูหลังเสียให้รอบคอบก่อน, การทำหรือพูดที่ขาดความรอบคอบถึงถ้วน - วศ.

สมัยก่อนที่คนยังใจดี เมื่อเดินทางไกลคนเดียว ได้พบคนก็รู้สึกอบอุ่นใจว่าได้เพื่อนเดินทาง หญิงได้พบชายก็รู้สึกว่าได้คุ้มภัย แต่สมัยที่คนจิตใจเสื่อมทราม การได้พบคนในทางเปลี่ยว ทำให้รู้สึกกังวลและหวาดระแวงว่าเขาเป็นคนดีหรือคนร้าย หญิงได้พบชายในทางเปลี่ยวต้องรีบเดินหรือวิ่งหนี รู้สึกกลัวอันตราย มันเป็นยุคสมัยที่ศักดิ์ศรีของมนุษย์ได้ตกต่ำลงอย่างมาก มนุษย์ไม่ไว้ใจมนุษย์ด้วยกัน ทำอย่างไรจึงจะเรียกศักดิ์ศรีของมนุษย์ในเรื่องนี้กลับคืนมาได้ ไม่ยากเลย ถ้ามนุษย์ให้ความปลอดภัยต่อกัน ช่วยกันบำเพ็ญอภัยทานให้มากขึ้นเรื่อย ๆ จนสังคมของเราเต็มไปด้วยอภัยทาน มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งในบ้านและนอกบ้าน อย่างที่ท่านกล่าวไว้ในคัมภีร์ว่า **“บ้านเรือนปราศจากลิมสลัก”** นั่นคือ ไม่ต้องใส่กลอน ไม่ต้องใส่กุญแจ ไม่ต้องมีเหล็กตัดสำหรับประตูหน้าต่าง ลองคิดดูเถิดว่า ถ้าสภาพการณ์เป็นได้เช่นนี้ สังคมมนุษย์เราจะสงบสุขเพียงใด

แต่จะเป็นเช่นนั้นได้ มนุษย์จะต้องมีเศรษฐกิจดี พอสมควร และมีจิตใจใฝ่ดี ใฝ่ธรรม เศรษฐกิจจะดีได้

มนุษย์จะต้องขยันในการประกอบสัมมาชีพและผู้ปกครองต้องจัดระบบเศรษฐกิจให้เป็นธรรม ไม่ให้คนในสังคมเอาเปรียบกันได้โดยง่าย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องมีจุดมุ่งที่ศีลธรรมและความสงบสุขของประชาชน ไม่ใช่ที่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง เพราะนั่นเป็นการช่วยผู้ให้คนโลภและต้องการไม่สิ้นสุด ซึ่งเป็นการพัฒนาไปสู่หายนะ คนต้องแย่งชิงกัน เบียดเบียนกัน ไม่มีทางสงบสุขไปได้

ธรรมทาน

คนในสังคมเราจะมีจิตใจใฝ่ดีใฝ่ธรรมได้ ก็ต้องอาศัยการได้ฟังธรรม มีผู้แสดงธรรม ชี้แจงให้เข้าใจ เหตุผลในเรื่องถูกผิด ดีชั่ว อันเรียกว่า **ธรรมทาน**

ธรรมทานนั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า เลิศกว่าทานทั้งปวง ชนทานทั้งปวง เพราะผู้ได้ฟังธรรมรู้ธรรมแล้วปฏิบัติตามธรรม ถึงที่สุดแล้ว ย่อมชนะกิเลสคือตัณหาได้ ความสิ้นตัณหาเป็นการชนะทุกข์ทั้งปวง (ตถุณหุขโย สัพพทุกข์ ชินาติ)

ผู้ต้องการชนะทุกข์ทั้งปวงต้องชนะตัณหาทั้งปวงก่อน การที่จะเป็นเช่นนั้นได้ ต้องได้สัจธรรม เห็นโทษของกิเลส มีตัณหาเป็นต้น เห็นคุณของการออกจากตัณหาอุปาทานแล้ว จึงดำเนินปฏิบัติเพื่อออกจากตัณหาอุปาทาน

บุคคลผู้ไม่ได้ฟังธรรมของพระอริยะ ย่อมหลงเดินวนเวียนอยู่ในป่าช้าคือวัฏทุกข์ ไม่มีทางออกเหมือนควายตาบอดเดินหลงทางอยู่ในป่า ไม้รั้วที่อันปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัย การให้ธรรมซึ่งทางพ้นทุกข์ จึงดีกว่าการให้อามิส ซึ่งถ้ามีมาก อาจทำให้คนหลงติดอยู่ในวัฏทุกข์ ไม่อาจพ้นบ่วงกิเลส บ่วงกรรม และบ่วงวิบากไปได้ การเกิดบ่อย ๆ ย่อมเป็นทุกข์บ่อย ๆ ผู้ยินดีในชั้น ๕ เท่ากับยินดีในทุกข์นั่นเอง เพราะชั้น ๕ เป็นตัวทุกข์ สมกับพระบรมพุทโธวาทว่า “นตถิ ชนุทธสมา ทุกฺขา ไม่มีทุกข์ใดเสมอด้วยชั้น”

ผู้ไม่ได้สัจธรรมของพระอริยเจ้า มีพระพุทเจ้าเป็นต้น ย่อมหลงยินดีในชั้น ๕ ทั้งของตนเองและของผู้อื่น ย่อมตกแต่งประดับประดา บริหารชั้น

วันแล้ววันเล่า เหน็ดเหนื่อยและยุ่งยากเพียงใด ผู้มีปัญญาจักชวย่อมมองเห็นได้ชัดเจน แต่ผู้ไม่มีปัญญา จักหาเห็นไม่ ย่อมยินดีเปลิดเปลินในภาพในความเกิด จะเห็นได้ว่า เมื่อเด็กคลอด พ่อแม่ ญาติพี่น้อง พากันชื่นชมยินดีเพียงไร เด็กน้อยแบเบาะผู้ช่วยตัวเองไม่ได้ จะต้องผจญกับความทุกข์ ความโหดร้ายของโลกนี้ไป นานเท่าใด เมื่อโตขึ้น เรื่องที่จะต้องทุกข์เท่านั้นที่เปลี่ยนไป แต่ความทุกข์โหม้น้อยยังอยู่เหมือนเดิม เปลี่ยนแต่เรื่องที่จะต้องทุกข์เท่านั้น

การแสดงธรรม การได้ฟังธรรมและปฏิบัติธรรม เพื่อความสิ้นกิเลส เพื่อความพ้นทุกข์ จึงเป็นบุญอันสำคัญทั้ง ๒ อย่าง เรียกว่า ธรรมเทศนามัย และ ธรรมัสสวนมัย ตามลำดับ

ในมคธสาฎสูตร พระผู้มีพระภาคตรัสว่า คนบางพวกมีความโกรธและถือตัว บางคราวความโลภเกิดขึ้น พวกเขาไม่ได้ฟังธรรม ไม่สนใจศึกษาธรรม เมื่อสิ้นชีพแล้วไปในทางเสื่อม คนบางพวกมีความโกรธและถือตัว บางคราวความโลภเกิดขึ้น แต่พวกเขาสนใจในการฟังธรรมและศึกษาธรรม เมื่อสิ้นชีพแล้วไปในทางเจริญ

นี่คืออานิสงส์ประการหนึ่งของการแสดงธรรม และการฟังธรรม ผู้แสดงธรรมย่อมเป็นผู้ฟังไปด้วย เพราะได้ยินสิ่งที่ตนพูดและได้ยินมากกว่าคนอื่น อื่นๆ การบังเกิดขึ้นแก่ผู้แสดงธรรมเป็นสิ่งหาได้ยาก อย่างหนึ่ง สมจริงดังที่พระศาสดาทราบไว้ว่า การปรากฏขึ้นแห่งสิ่ง ๖ ประการ หาได้ยากในโลก คือ

๑. ความปรากฏขึ้นแห่งพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. ความปรากฏขึ้นแห่งผู้แสดงธรรมวินัยของพระตถาคต

๓. การได้เกิดในถิ่นที่มีพระอริยเจ้า

๔. ความเป็นผู้มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง (คือมีอวัยวะสมบูรณ์)

๕. ความไม่เป็นใบ้บ้า

๖. ความพอใจในกุศลธรรม

(อง. ฉก. ๒๒/๔๙๑)

อีกอย่างหนึ่ง การได้อัตภาพเป็นมนุษย์ก็ดี การบังเกิดขึ้นของพระพุทธรูปก็ดี การมีเวลาที่จะได้บำเพ็ญบุญกุศลก็ดี การได้ฟังพระสัทธรรมก็ดี ล้วนเป็นของยากทั้งสิ้น (ทูลลภยจ มนุสฺสสตตํ พุทฺธุปปาโท

จ ทูลลโภ ทูลลภา ขณสมปตติ สทฺธมโม ปรมทูลลโภ)

ขอให้พิจารณาดูให้ดีว่า สิ่งที่ยาก ๆ เหล่านี้ เรา มีอยู่เท่าใด ขาดไปเท่าใด ถ้าเห็นว่ามีมากกว่าขาด ก็ ควรจะยินดีและใช้สิ่งที่มีนั้นให้เป็นประโยชน์ที่สุด อย่า ปล่อยโอกาสอันดีให้ล่วงเลยไปเปล่า ถ้าเห็นว่ายังขาด อยู่ ก็ทำเพิ่มให้มีขึ้น ทำให้เป็นลาภของชีวิต

บัดนี้ ในสังคมของเรามีผู้แสดงธรรม มีหนังสือ ธรรม มีผู้สนใจฟังธรรม เราได้สิ่งที่ยากตั้งหลายอย่าง จึงควรช่วยกันรักษาไว้ให้ดี

“ช่วยกันกล่าว ช่วยกันส่องประทีปธรรมให้ สว่างไสว ช่วยกันยกธงของฤๅษีคือพระอรียเจ้าทั้งหลาย ท่านเหล่านั้นมีคำสุภาษิตเป็นธง ธรรมนั้นแลเป็นธง ของฤๅษี คือพระอรียเจ้าทั้งหลาย”

(พระไตรปิฎกเล่ม ๒๑ ข้อ ๔๘)

วิธีทำบุญอื่น ๆ

คนในสังคมพุทธของเรา ยังเข้าใจคำว่า “การ ทำบุญ” แคบไป คือ พอเอ่ยคำว่า “ทำบุญ” เราก็มักจะ

นี่ถึง **การให้ทาน** จึงมักพูดกันติดปากว่า “ทำบุญให้ทาน” แถมยังเข้าใจผิดเสียอีกว่า ทำบุญอย่างหนึ่ง ให้ทานอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าเมื่อไปบรรยายในที่ต่าง ๆ จึงได้รับคำถามเสมอว่า ทำบุญกับให้ทานต่างกันอย่างไร? ได้ตอบว่า **การให้ทานเป็นบุญหรือวิธีทำบุญอย่างหนึ่ง**

บุญกิริยาวัตถุ (ที่ตั้งแห่งการทำบุญ หรือ วิธีแห่งบุญ) ๓ อย่าง (โดยย่อ) คือ

๑. ทาน
๒. ศีล
๓. ภาวนา

ทานเป็นอย่างหนึ่งใน ๓ อย่าง และมีผลน้อยกว่าศีลและภาวนา แต่คนนิยมทำกันมาก การรักษาศีล รongลงมา ภาวนายังมีคนทำน้อยทั้ง ๆ ที่เป็นการทำบุญที่ไม่ต้องลงทุนด้วยทรัพย์สินและมีอันสงสัยมากด้วย เพราะเป็นการชำระใจให้บริสุทธิ์จากกิเลส อันเป็นทางพ้นทุกข์ถาวร

ยังมีบุญกิริยาวัตถุอีก ๗ อย่าง ซึ่งคนไม่ค่อยได้นึกว่าเป็นบุญ นั่นคือ

- **อปจายนะ** ความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่กระด้าง ถือดี
- **ไวยารัจจะ** การช่วยขวนขวายช่วยเหลือในกิจธุระของผู้อื่น ไม่ดูดาย ไม่ใจจิต
- **ธัมมัสสวนะ** การฟังธรรม รับคำสั่งสอนที่ถูกต้อง
- **ธัมมเทศนา** การสั่งสอนธรรม คือพร่ำสอนสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์แก่ผู้อื่น
- **ปัตติทาน** การให้ส่วนบุญที่ตนทำแล้วแก่ผู้อื่น
- **ปัตตานุโมทนา** การอนุโมทนาส่วนบุญที่ผู้อื่นทำแล้ว
- **ทิวฺจฺชุกรม** การกระทำความเห็นให้ตรง ความเป็นสัมมาทิวฺจฺจฺ

จะเห็นว่า เรามีวิธีทำบุญมากมาย แม้ไม่ต้องใช้ทรัพย์ก็ยังมีวิธีทำอีกตั้ง ๔ อย่าง ชาวพุทธควรศึกษาหลักพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ แล้วปฏิบัติตนให้ตรงตามหลักพระพุทธศาสนา จะได้เป็นชาวพุทธที่ดี เป็นหลักแก่อนุชนได้ และจะได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่การปฏิบัติ สมพระทัยของพระศาสดาผู้ยอมเสียสละความสุขส่วนพระองค์ ขวนขวายสั่งสอนพระธรรมอันประเสริฐไว้แก่มวลมนุษย ได้ นำ

สู้บกั้มาจนถึงพวกเราเวลานี้ อย่างน้อยขอให้พวกเราพยายามฝึกฝนตนเองให้มีคุณสมบัติพื้นฐานของชาวพุทธให้สมบูรณ์ หรือค่อนข้างสมบูรณ์ จะได้เป็นชาวพุทธที่มีศักดิ์ศรี ซึ่งศาสนิกชนในศาสนาอื่นไม่อาจดูหมิ่นได้ แต่ถ้าเราเป็นพุทธโดยไม่มีคุณสมบัติของชาวพุทธแล้ว แม้ปรารถนาความยกย่อง ก็หาได้รับไม่

ความเป็นชาวพุทธ ต้องมาพร้อมด้วยคุณสมบัติ มิฉะนั้นแล้วก็จะกลายเป็นเรื่องหลอกลวง ทั้งตนเองและผู้อื่น มีคุณสมบัติพร้อมแต่ไม่ได้เป็นยังประเสริฐกว่า

หมอดู (โหราศาสตร์) กับศักยภาพในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์*

โหราศาสตร์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ดวงบ้าง หมอดูบ้างนั้น เป็นที่นิยมของคนไทยทุกระดับชั้น แต่ไม่ใช่ทุกคน บางคนก็ติดหมอดูเอามาก ๆ จะทำอะไรนิดอะไรหน่อย ก็ต้องให้หมอดูดูเสียก่อน **ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง** บางคนแม้ตัดสินใจแล้วก็ต้องไปให้หมอดูดูอีกทีหนึ่งเพื่อความมั่นใจ ถ้าหมอดูทักท้วงห้ามปราม อาจลังเล เลื่อนเวลา หรือตัดสินใจล้มเลิกไปเลย แปลว่า หมอดูตัดสินใจให้

* เขียนไว้เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๕

การตัดสินใจทำอะไรหรือไม่ทำอะไร ด้วยเหตุผล และสติปัญญา นั้น เป็นลักษณะสำคัญมากในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นมนุษย์ที่ก้าวหน้าและสมบูรณ์ ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ถ้าเชื่อหมอดูมาก เราก็จะสูญเสียความเป็นตัว ของตัวเองและสูญเสียการดำเนินชีวิตไปตามแนวแห่ง เหตุผล ไม่ใช่ปัญญาเป็นตัวนำชีวิต แต่กลับไปเชื่อมั่น เกินไปในสิ่งที่ขัดกับเหตุผลและสติปัญญา ทำให้การ พัฒนาชีวิตในด้านใดเป็นไปไม่ได้หรือช้ามาก

อันที่จริง มนุษย์เรามีศักยภาพสูงมากในการ พัฒนาตน ถ้าไม่มัวสาละวณยุ่งเหยิงอยู่กับเรื่องไร้สาระ และความเชื่อมงายอันคอยจุดดิ่งตนเองให้ตกต่ำ ด้วย ความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาได้ จึงได้มีมนุษยศาสตร์ขึ้น เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ขึ้นสู่ ระดับสูง หรือให้เจริญงอกงามตามวิถีทางของตน ใน การนี้จะต้องมีเทคนิควิธีการในการฝึกฝนอบรมอัน เหมาะสม เหมือนเมล็ดพืชมีศักยภาพในการที่จะเจริญ งอกงาม ถ้านำลงแปลงเพาะ กระจก หรือในเนื้อดิน อันดีและได้สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ไม่เหมือนก้อนหิน

ซึ่งไม่มีศักยภาพที่จะเจริญเติบโต ถ้าคนมีลักษณะเหมือนก้อนหิน ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมแต่ประการใด

มนุษย์เราได้พัฒนาทางวัตถุทางเทคโนโลยีไปมากก็จริง แต่ในด้านจิตใจแล้ว เรายังอยู่ในชั้นอนุบาล มีมนุษย์เพียงจำนวนน้อยไม่ถึง ๑ เปอร์เซ็นต์ (ตามความเห็นของผู้เขียน) ที่ก้าวถึงขั้นอุดมศึกษาในด้านจิตใจ มนุษย์ยังมีจิตใจที่อ่อนแอ หัวใจไหวต่ออารมณ์ต่าง ๆ ไม่เป็นตัวของตัวเอง มีความรู้ แต่ถูกกิเลสครอบงำได้ง่าย ๆ กิเลสจึงเอาความรู้นั้นไปใช้เสียหมด ความรู้กลายเป็นทาสรับใช้ของกิเลสตัณหา ของความโลภ ความทะนงตน ความเห่อเหิมทะเยอทะยาน ความยโสโอหัง เพราะเกียรตินิยมและชื่อเสียง ไม่เป็นเครื่องมือรับใช้คุณธรรม **สังคมเราจึงหาคนมีความรู้ได้ง่าย แต่หาคนมีทั้งความรู้และคุณธรรมได้ยาก**

การเชื่อโง่กลาง การวางอนาคตลงให้หมดดูเป็นผู้ตัดสินใจ เป็นส่วนหนึ่งแห่งความอ่อนแอทางจิตใจของมนุษย์

ดวงดีย่อมสู้การทำได้ ทำถูกไม่ได้ ถ้าหมอดูว่า
ดวงท่านไม่ดี ก็ขอให้ท่านทำดีให้มากขึ้น ถ้าท่านดวงดี
แต่ท่านทำชั่ว ดวงดีไม่อาจทานกระแสแห่งกรรมชั่วได้
ถ้าดวงท่านไม่ดีแต่ท่านทำแต่ความดี ดวงไม่ดีนั้นก็
ไม่อาจทานแรงของกรรมดีได้ เหตุการณ์ในชีวิตมนุษย์
ได้ทดสอบความจริงเรื่องนี้ตลอดมา และพระพุทธเจ้า
ก็ได้ตรัสบอกไว้แล้วว่า ไม่มีแรงใดเสมอด้วยแรงกรรม
(นตฺถิ กมฺมสมํ พลํ)

วัตุมงคล*

เรื่องที่พระเจ้าพรหมคุณ^๑ กำหนดให้พูดวันนี้ ผมก็หนักใจ คือ เรื่องวัตุมงคล ไม่ทราบว่าจะพูดในแง่ไหนดี จะสนับสนุนดีหรือจะขัดแย้งดี พูดที่ไหนก็จะมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายที่สนับสนุนก็มี ฝ่ายที่ขัดแย้งก็มีเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

ขอทำความเข้าใจกันเสียก่อน คือจะขอพูดในหลักการก่อน สำหรับภาคปฏิบัติของพระสงฆ์ หรือพุทธศาสนิกชนจะปฏิบัติอย่างไร จะทำกันอย่างไรนั้นก็ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง อีกปัญหาหนึ่ง แต่ขอกราบเรียนในเรื่องหลักการของพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างไ

* บรรยายถวายพระธรรมทูตสายที่ ๗ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ณ ตึกสภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศ กทม.

๑ สมเด็จพระญาณวโรดม วัดเทพศิรินทราวาส

กระผมลองเปิดพจนานุกรมไทยของราชบัณฑิตยสถาน ปี ๒๕๒๕ (๑๒ ปีมาแล้ว) ไม่มีคำว่า “วัตถุมงคล” แสดงว่าวัตถุมงคลไม่มีในพจนานุกรม เป็นคำที่มีขึ้นมาใหม่ แล้วใช้เรียกกัน เมื่อก่อนไม่ได้ใช้เรียก อาจจะเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น เครื่องรางของขลัง เมื่อเปิดไปถึงคำว่า “วัตถุ” ในพจนานุกรมจะมีคำว่า “วัตถุนิยม” หมายถึง นิยมวัตถุมากกว่าจิตใจ บางทีเรียกสสารนิยม ก็มี ภาษาของปรัชญา “วัตถุวิสัย” หมายถึง “เป็นจริงในตัวเอง” ใครจะคิดยังไงไม่สำคัญ สิ่งนั้นมันเป็นความจริงอย่างนั้น เช่น ไฟมีสภาพร้อน ใครคิดว่ามันเย็น เอามือไปแตะเข้าก็ร้อน น้ำแข็งมันมีสภาพเย็น ใครคิดว่ามันร้อน เอามือไปสัมผัสเข้าก็เย็น อันนี้เรียกว่า สภาพที่เป็นวัตถุวิสัย เป็นจริงในตัวเอง ไม่ขึ้นกับความคิดของผู้อื่น อันนี้เข้ากันกับกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นวัตถุวิสัยเหมือนกัน ใครจะคิดว่าบาปหรือไม่บาป ใครจะคิดว่า เป็นกรรมหรือไม่เป็นกรรม ก็แล้วแต่เขาจะคิดผิดหรือคิดถูก ตัวกรรม กฎแห่งกรรมก็ยังคงเป็นกฎแห่งกรรม กฎแห่งกรรมเป็นวัตถุวิสัย คือดำเนินการให้ผลไปตามกฎของตน

คำว่า “**วัตถุติบ**” ท่านทั้งหลายก็ทราบแล้วว่า ของที่เราเก็บ ๆ มารวมกันเพื่อจะทำอะไรสักอย่าง ท่านจะเขียนหนังสือก็เก็บรวบรวมหลักฐานอะไรต่าง ๆ มาเป็นวัตถุติบ จะทำตะกร้าก็มีวัตถุติบที่จะทำ อันนี้มี แต่ไม่มีคำว่า “**วัตถุมงคล**” ทีนี้เปิดไปหาคำว่า “**เครื่องราง**” ท่านบอกว่า ของที่นับถือป้องกันอันตราย ยิ่งไม่ออกفنไม่เข้า เช่น ตะกรูด ผ้ายันต์ เหล็กไหล ท่านให้คำไว้อย่างนี้เลย นึกถึงหลวงพ่ोजิน ท่านให้ของพวกนี้เหมือนกัน ยิ่งไม่เข้า ฟนไม่ออก ที่ไหนเขาฟนกันก็อย่าออกไป ใครเขายิงกันก็อย่าเข้าไป จะปลอดภัย

คราวนี้เปิดดูพระไตรปิฎก เล่ม ๙ สीलขันธวรรค ที่ว่าด้วยมหาศีล มีจุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในพรหมชาลสูตร พอไปถึงตรงมหาศีลก็มีรายละเอียดมาก เกี่ยวกับให้วันไม่ให้ทำเครื่องรางของขลัง ไม่ทำอะไรต่าง ๆ ที่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ทำเรื่องเสกเรื่องเป่า อยู่ในมหาศีลทั้งนั้น กระผมไม่ได้นำมาอ่านถวาย นิมนต์ท่านไปอ่านเอง

การทำเครื่องรางของขลังหรือที่เรียกในปัจจุบันว่า **วัตถุมงคล**นี้ เชื่อมโยงกับไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ ทำให้ถึงจะไปเชื่อมโยงกับไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ เพราะว่าเวลาที่จะทำเครื่องรางของขลัง ผมทราบว่า เขาต้องดูฤกษ์ยาม ดูเวลาเนาที่ การดูฤกษ์ยาม ดูเวลาเนาที่นี้เป็นโหราศาสตร์ เมื่อทำแล้วก็ต้องให้ขลัง ถ้าไม่ขลัง ไม่ศักดิ์สิทธิ์ จะทำทำไม เพราะที่ทำส่วนมากก็มุ่งไปทางนั้นทั้งนั้น ที่จะทำเพื่อเอาไปเป็นที่ระลึกเจริญพระพุทธรูป ถ้าอย่างนั้นพระองค์ที่เขาบูชาอยู่ก็มีแล้ว ส่วนมากมุ่งไปทางขลังทางศักดิ์สิทธิ์ ถ้ามุ่งไปทางขลังศักดิ์สิทธิ์ ก็เป็นไสยศาสตร์ ตกกลงว่าในการทำวัตถุมงคลต้องโยงไปถึงโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ด้วยรวมกัน แต่ใช้สวดพุทธมนต์ พุทธมนต์ที่สวดนั้นก็ไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะให้จิตสงบ หรือเพื่อให้ความรู้ ความหมาย รู้แต่ว่าเพื่อให้เกิดความขลัง เอาพุทธมนต์ไปใช้ในแนวไสยศาสตร์ นี่กระผมพูดในหลักการวิเคราะห์ในหลักการในหลักวิชา

ศาสตร์ทั้ง ๒ นี้ ไสยศาสตร์ก็ดี โหราศาสตร์ก็ดี พุทธศาสนาปฏิเสธ ถ้าดูตามหลักพุทธศาสนา ตามหลักฐานในพระไตรปิฎกที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสในที่

ต่าง ๆ แล้ว สรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสหทั้ง
โหราศาสตร์และไสยศาสตร์ อย่างที่ว่า ประพฤติสุจริต
ทางกาย วาจา ใจ เวลาเช้า เวลาบ่าย เวลาเย็น **เวลา
ไหนประพฤติสุจริตกาย วาจา ใจ เวลานั้นเป็นฤกษ์ดี
ยามดี ขณะดี ไม่มีฤกษ์ยาม เป็นอันว่าปฏิเสหเรื่อง
ฤกษ์ยาม ให้เอาสุจริตเป็นที่ตั้ง เป็นการปฏิเสหเรื่อง
โหราศาสตร์**

ผู้ที่เลื่อมใสในโหราศาสตร์จะตั้งเรื่องราวในพระ
วินัยตอนหนึ่งเข้าไป โยงเข้าไปเพื่อสนับสนุนโหราศาสตร์
โดยบอกว่าพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระเรียน
โหราศาสตร์ได้ เล่าว่า

คราวหนึ่ง ภิกษุอยู่ในป่า มีพวกโจรมาถามฤกษ์
ยามแล้วพระไม่รู้ พวกโจรก็ตีเอา ว่าเป็นพระได้อย่างไร
ไม่รู้ฤกษ์ยาม อันนี้มีในพระวินัยจริง แต่เป็นการ
ตีความผิด โดยเนื้อความแล้วไม่ได้เป็นอย่างนั้น คำว่า
“ภิกษุผู้อยู่ป่า ควรเรียนนักขัตตบพ” ในบาลีใช้คำว่า
“นักขัตตบพ” (นภขตตปทานิ อุกคเหตุพพานิ สกลานิ
เอกเทศานินา - จากพระไตรปิฎกเล่ม ๗ ข้อ ๔๒๙) คำ
ว่า “นักขัตตบพ” ไม่ได้หมายถึงฤกษ์ยาม แต่หมายถึง

วันเดือนปีเท่า นั้น ให้ภิกษุรู้วันเดือนปี เมื่อเขามาถามว่า วันอะไร เดือนอะไร ปีอะไร ก็ให้รู้ ไม่ใช่เป็นฤกษ์ดี ยามดีอะไร

คำว่า “นกุชตตปทานิ อุกุคเหตุพพานิ” ฟังเรียน นักชตบท แต่ผู้ที่เลื่อมใสโหราศาสตร์ก็โยงเข้าไปหา โหราศาสตร์ว่า พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้เรียน โหราศาสตร์โดยอันนี้ ความจริงที่โจรมาถาม ไม่ได้ถาม วันเดือนปีอย่างเดียวนั้น ถามเรื่องน้ำใช้ พระก็ไม่มี ถาม เรื่องอาหารที่จะกิน พระบอกไม่มี ถามเรื่องไม้สีไฟ พระ บอกไม่มี ถามเรื่องน้ำอาบ พระบอกไม่มี ถามเรื่องทิศว่าจะไปทางทิศไหน พระบอกไม่รู้ ถามวันเดือนปี ก็ไม่รู้ โจรคิดว่าพวกนี้ไม่ใช่พระแท้ เป็นพระปลอม ไม่รู้อะไร ลักอย่าง ก็เลยตีเอา ความทราบถึงพระพุทธเจ้า ท่าน จึงทรงอนุญาต**อรัญญิกวัตร** วัตรสำหรับภิกษุผู้อยู่ป่า ควรจะทําอย่างไร มีรายละเอียด อันนี้พระคุณเจ้าไปดู ที่อรัญญิกวัตรดีกว่า พระภิกษุที่อยู่ป่าควรทําอะไรบ้าง มีเยอะ ไม่ใช่เรื่องเดียว ตั้งต้นตั้งแต่ว่า เข้าขึ้นมา ตื่น แต่เข้าให้ทําอะไร ไปบิณฑบาต กลับมาทําอย่างไร บอกไว้หมดในวินัย เพราะฉะนั้น ผู้ที่เลื่อมใสโหราศาสตร์ก็ โยงตรงนี้ไป กระผมขอกราบเรียนว่าเป็นการโยงที่ไม่

ถูกต้อง โยงเข้าหาศาสตร์ของตัวเองเท่านั้น

มีตอนหนึ่งที่ตามธรรมชาติของโหราศาสตร์จะเชื่อเรื่องอื่นว่า ชีวิตคนเราถูกลิขิตมาแล้ว จะเป็นอย่างไรก็ลิขิตมาแล้ว ถูกกำหนดมาแล้ว อันนี้พระพุทธรเจ้าปฎิเสธ ในพระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย พระพุทธรเจ้าปฎิเสธไว้ว่า **ปุพฺพเพกตเหตุวาท** วาทะที่ว่า บุคคลจะสุข จะทุกข์ จะดี จะชั่ว สุดแล้วแต่สิ่งที่เคยทำมาก่อน ได้ลิขิตมาแล้ว พระพุทธรเจ้าบอกไม่ใช่อย่างนั้น ดีชั่วไม่ใช่เพราะกรรมเก่าอย่างเดียว เป็นเพราะกรรมใหม่ พระคุณเจ้าดูจักร ๔ ก็ได้ ที่เป็นเหตุให้ถึงความเจริญ เป็นเหตุในปัจจุบัน ๓ ข้อ เหตุในอดีตคือ ปุพฺพเพกตปุณฺญตา ๑ ข้อ เหตุในปัจจุบันสำคัญกว่า อตฺตสมฺมาปณฺธิ ปฎิรูปเทสวาส ลัปปุริสุปัสสยะ แล้วมาถึง ปุพฺพเพกตปุณฺญตา

ในอรรถกถาเล่าว่า มีบุตรชายเศรษฐี บุตรสาวเศรษฐี ๒ ตระกูลมาแต่งงานกัน มีทรัพย์ ๘๐ โกฏิ โดยรื่องรอยในอดีต โสควาสนาจะเป็นพระอรหันต์หรือพระอนาคามี และภรรยาเป็นต่ำกว่าชั้นหนึ่ง ถ้าออกบวชในปฐมวัย สามีจะได้เป็นพระอรหันต์ ภรรยาจะได้เป็นพระอนาคามี ถ้าออกบวชในมัชฌิมวัย สามีจะได้เป็น

พระอนาคามี ภรรยาจะได้เป็นพระสกทาคามี ถ้าบวช
ในปัจจุบันวัย สามีจะได้สกทาคามี ภรรยาจะได้เป็น
โสดาบัน แต่เขาไม่เอาเรื่องเสียในปัจจุบัน ไปเมาเหล้า
ไปคบนักเลงสุรา เลยเสียหมด เสียทั้งโลกียสมบัติ และ
โลกุตรสมบัติ

ชะตาชีวิตดูเหมือนว่าจะได้อาจนั้น แต่เสร็จแล้ว
ไม่ได้ทำอะไร มันก็เสื่อมหมด เพราะฉะนั้น โหราศาสตร์
จะทำนายอย่างไร ชีวิตคนไม่ได้เป็นของตายตัว ชีวิต
คนมันเคลื่อนไหวตลอดเวลา ทำดี ชีวิตคนก็ดีขึ้น
เรื่อย ๆ ทำชั่ว ชีวิตก็ตกต่ำเรื่อย ๆ ทดสอบได้ครับ
เราทายว่าคนนี้ดวงดีจังเลย ต่อ ๆ ไปข้างหน้าจะดี
อย่างนี้ ๆ ลองทำชั่ว ทำชั่วไปบ่อย ๆ เรื่อย ๆ มันก็ดี
ไม่ได้ โหราศาสตร์เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านทรงปฏิเสธ
ว่าไม่จริงไม่แท้ ไม่เหมือนพุทธศาสตร์ ไม่เหมือนคำ
สอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นของจริงของแท้

ยิ่งไสยศาสตร์นั้น ยิ่งเป็นไปให้ลุ่มหลงมัวเมา เป็น
ศาสตร์ของคนหลับ ไม่ใช่ของคนตื่น พุทธศาสนาเป็น
ของคนตื่น ยิ่งคลุกคลีมากก็ยิ่งยุ่งมาก ยิ่งสนใจมากก็
หลับก็หลงไปเรื่อย ๆ กระผมกล่าวแหวะไปเรื่องนี้ก็จาก

ที่ได้ไยงว่า เรื่องวัตถุมงคลโยงกันอยู่กับไสยศาสตร์บ้าง กับโหราศาสตร์บ้าง ถ้าทำเพื่อขลังเพื่อศักดิ์สิทธิ์ ก็เป็นไสยศาสตร์ แล้วก็ต้องดูฤกษ์ดูยามดูนาทิจนในการทำ ก็เป็นโหราศาสตร์ ซึ่งทั้ง ๒ อย่างนี้ พุทธศาสนาโดยเนื้อแท้ โดยหลักแท้ ๆ แล้วปฏิเสธสิ่งนี้ มีหลักฐาน มีพุทธประวัติเยอะเยาะเกี่ยวกับเรื่องนี้

ผลเสียอีกอันหนึ่ง ในการมอบตัวไว้กับความเชื่อมั่นในวัตถุมงคลคือ ทำให้สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นการขัดแย้งกับกฎแห่งกรรม กฎแห่งกรรมว่าอย่างหนึ่ง แต่ผู้ที่ไม่เชื่อถือว่าวัตถุมงคลไปว่าอีกอย่างหนึ่ง มันก็แปลกที่คนถือเครื่องรางของขลัง บางทีไปรตคว่าแล้วบอกไม่เป็นไร เขาบอกว่าเขามีพระดี สำนักนั้นก็ดังไปเลย โฆษณาดังไปเลย ถ้าใครไปรตคว่าตายพระสำนักเดียวกันนั้นแหละไม่มีใครพูดอะไร พูดว่าเป็นกรรมของเขา พระช่วยไม่ได้ คือเวลาประสบภัยพิบัติโทษกรรมของตัวเอง แต่เวลาประสบผลดี ไปโยนให้กับวัตถุมงคล ไปยกความดีให้กับวัตถุมงคล ไม่ระลึกถึงกุศลกรรม ในทางที่ถูก เขาควรระลึกถึงอานุภาพแห่งกุศลกรรม จะได้มีจิตมุ่งมั่นประกอบกุศลกรรมต่อไปว่านี่รอดมาเพราะบุญกุศลแท้ จะประกอบคุณงาม

ความดีต่อไป

ลองนึกดูว่า ความคิด ๒ อย่างนี้ อย่างไหนดีกว่า เพราะว่าไหน ๆ เวลาสูญเสียเรานึกถึงกรรมแล้ว เวลาได้ดี ไม่สูญเสีย พันภัยพิบัติ ทำไม่ไม่นึกถึงกรรม ไม่นึกถึงกุศลกรรมให้เสมอกัน ให้ความเป็นธรรมแก่กัน ทั้งสองด้าน ทั้งด้านดีและด้านไม่ดี ที่นี้เราไม่ได้ให้ความเป็นธรรมแก่กรรม พอสูญเสียไปลงโทษอกุศลกรรม พอไม่สูญเสีย พอปลอดภัยไปให้อะไรอย่างหนึ่งที่ยึดถืออยู่ เช่น วัตถุมงคล กระผมคิดว่าความคิดนี้ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่กฎแห่งกรรม ถ้าเขาสูญเสียขาหัก ตาบอด เขาก็ต้องโทษอันนั้นด้วยว่าทำไมรักษาเขาไม่ได้ แต่เขาไม่ได้โทษ อันนี้ขอฝากเป็นแง่คิดด้วย ถ้าไปเชื่อมั่น ไปยึดถือสิ่งเหล่านั้นมาก บางที่ทำให้สูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเองว่า เราไม่สามารถที่จะทำอะไรด้วยตัวเองได้ ยิ่งคนที่เป็นเชื่อโหราศาสตร์มาก แล้วหมอดูจะให้ทำอะไร ไม่ให้ทำอะไร จะไปซื้อที่ซื้อบ้าน แทนที่จะใช้สติปัญญาของตัวเอง ทั้งที่มีเงินอยู่แล้ว ไม่เอาต้องไปถามหมอดูก่อน บอกว่าอย่าซื้อเลย ก็ไม่ซื้อ เสียโอกาสที่ดีไป เขาบอกให้ซื้อก็ซื้อ บางทีไปซื้อผิด แล้วตรงไหนที่เราใช้สติปัญญาของตัวเอง

พระคุณเจ้าที่เคารพ ชาวพุทธเรามีข้อบกพร่องที่
สำคัญอยู่อันหนึ่ง คือ ยังอ่อนแออยู่มาก ยังต้องการที่
พึ่งข้างนอกอีกมากมาย ที่เป็นมงคลตื่นข่าว ทั้งที่
พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า อุบาสกอุบาสิกาที่ดีนั้นต้อง
ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ต้องเชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม
แต่มันเกิดกลับตรงกันข้าม ถือมงคลตื่นข่าวมากกว่า
ถือกรรม เชื่อมงคลภายนอกมากกว่าเชื่อกรรม น่า
เสียดายที่พระคุณเจ้าประกาศศาสนา ประกาศหลัก
ธรรม ประกาศกฎแห่งกรรม สอนเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่ว
ได้ชั่ว แต่ไม่รู้ใครไปสอนเรื่องที่ไม่ใช่พุทธศาสนา แล้ว
คนก็ไปเชื่อเรื่องทางโน้นซะมาก เหมือนกับเราพยายาม
หาข่าวพันธุ์ดีไปหว่านลงโน่น ไม่รู้ว่าใครมาแอบหว่าน
อะไรลงไปโน่นเหมือนกัน เมื่อไหร่ไม่รู้ มันมาแทรก
ต้นข้าว แทรกลงไป ๆ จนในที่สุดต้นข้าวเหลือนิดเดียว
ก็เลยได้ผลน้อย

เรื่องผู้ที่ถือวัตถุมงคล มักจะเน้นเรื่องกันอยู่แค่
๒ - ๓ เรื่องคือ

๑. ชาวบ้านต้องการ ต้องตามใจชาวบ้าน
๒. ให้ถือไปก่อน ต่อไปค่อยให้ของดี ๆ ทีหลัง
๓. เป็นอุบายที่จะชักจูงคนเข้าศาสนา

กระผมขอเสนอความเห็นของกระผมบ้าง

ข้อที่ ๑ ที่ว่าชาวบ้านต้องการ ถ้าเรารู้ว่าสิ่งที่เขาต้องการไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง หรือไม่ใช่สิ่งที่ดี มีสิ่งที่ดีกว่าทำไมไม่เสนอสิ่งที่ดีกว่าให้ มีพระคุณเจ้ารูปหนึ่งมาที่กระผม บอกอาจารย์ช่วยแนะนำเขียนเรื่องสูตรนี้ให้หน่อย ชาวบ้านเขาจะพิมพ์ กระผมดูแล้วดูอีก ผมบอกว่า ถ้าเขาจะพิมพ์อันนี้ ท่านแนะนำให้เขาพิมพ์พาหุงดีกว่า แนะนำให้เขาพิมพ์รัตนะดีกว่า อย่าพิมพ์เลยอันนี้ ความสัปปาหุงไม่ได้ สัฏฐัตนสูตรไม่ได้ โดยประวัติดีกว่า โดยเนื้อหาดีกว่า เพราะฉะนั้น ถ้าจะให้ผมช่วยเขียนคำนำเรื่องนี้ ผมไม่เขียน ท่านบอกว่าชาวบ้านเขาต้องการ แต่ชาวบ้านเขาไม่รู้ว่าเป็นอะไร ระหว่างนี้กับอันนี้ อันไหนดีกว่า เขาไม่รู้ เขาเห็นมีคนโฆษณาว่าเป็นอย่างนั้น ดิอย่างนี้ เขาก็จะเอา แต่ที่นี้ท่านรู้ พระคุณเจ้าเป็นผู้รู้ ทำไมท่านไม่ชี้แจงต่อ

เคยมีคนจีนมาหากระผมเหมือนกัน พิมพ์อะไรต่ออะไรลักษณะนี้เหมือนกัน ผมบอกอย่าพิมพ์เลยอันนี้ เสียเงินเปล่า พิมพ์อย่างนี้ดีกว่าถ้าจะพิมพ์ ไม่มีอะไรจะพิมพ์ พิมพ์พุทธศาสนสุภาษิตดีที่สุดเลย อ่านเท่าไร

ก็ไม่เบื่อ นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก
 นั้นแหละ อ่านเท่าไรก็ไม่เบื่อ เวลานี้กระผมก็ใช้อยู่
 พุทธศาสนสุภาษิตเล่ม ๑ เล่ม ๒ เล่ม ๓ มีรสไม่มีจืด
 ยิ่งดีกว่าที่ให้เขาไปสวด ไม่รู้เรื่องอะไร ไปสวดอะไร
 โดยไม่รู้ว่าเป็นอะไร ซึ่งในทางไสยศาสตร์ ขอบอะไรก็
 ไม่รู้อะไร กระผมมีความคิดเห็นแบบนี้ ถ้าชาวบ้านเขา
 ต้องการ เราก็มีสิ่งที่ดีกว่าที่จะเสนอให้เขาได้

ข้อที่ ๒ ที่ว่า ให้ถือไปก่อน อันนี้กระผมเห็นมา
 เยอะแล้ว **ให้ถือไปก่อน ปรากฏว่ายิ่งถือยิ่งติด น้อยคน
 ที่จะเลิกได้ในภายหลัง** ยิ่งถือยิ่งติด ยิ่งเล่นยิ่งติด ยิ่ง
 สะสมมากขึ้น ๆ ที่แรกคิดว่าให้ถือไปก่อน เอาจริงเข้า
 ไม่ไปก่อน ถือเอาจริง ๆ ถือเอาเป็นจริงเป็นจังเลย มี
 อุบาสิกบางคนมาเรียนธรรมะ บอกว่าสามีตุแต่พระ
 เครื่อง ชวนให้เรียนธรรมะไม่เรียน ชวนเท่าไรไม่เรียน
 เอาหนังสือธรรมะให้อ่าน ไม่อ่าน ตูแต่พระเครื่อง เข้า
 วัดก็ไปหาแต่พระเครื่อง คุยกแต่พระเครื่อง มีพรรค
 พวกที่แรกก็คิดว่าให้ถือไปก่อน เสร็จแล้วติดเลย ฝ่าย
 ภรรยาเข้าหาธรรมะ พระเครื่องไม่เอา อ่านหนังสือ
 ธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ มาทางธรรมะ ได้รับประโยชน์
 จากธรรมะ

ข้อที่ ๓ เป็นอุบายอย่างหนึ่งชักจูงคนเข้าหาศาสนา กระผมอยากเรียนว่า อุบายอย่างอื่นไม่มีแล้วหรือ หรือว่ามีแต่อย่างนี้อย่างเดียว หรือว่าท่านทั้งหลายผมว่า พวกเราตำหนิรัฐที่ว่า หาเงินโดยวิธีขายเหล้า ขายบุหรี่ ซึ่งรู้ว่าเป็นโทษ แต่ยังเป็นเจ้าของ เขามีเหตุผลของเขา เหมือนกัน บางทีวัตถุมงคลที่เขาทำกันมากมาย ถึงกับ แย่งกัน และบางแห่งก็เหยียบกันตาย จุดประสงค์คือ หาเงินมากกว่า เพื่อทำอะไรสักอย่าง หาเงินเข้าวัดหรือ อะไรก็แล้วแต่

ถ้าคิดว่าเป็นอุบายชักคนเข้าหาศาสนา เรามีวิธีอื่นอีกหรือไม่ที่จะชักคนเข้าศาสนา บางคนบอกว่าถ้า เพื่อต้องการจะช่วยเหลือเขาจริง ๆ หรือต้องการจะ อนุเคราะห์สงเคราะห์จริงๆ ทำไม่ไม่ทำแจก ทำไม่จึง ทำขายด้วยราคาแพง ๆ ตั้งราคาไว้เสร็จว่า องค์กรนี้ราคา เท่านี้ ๆ ทำไม่ไม่แจก ว่าสงเคราะห์อนุเคราะห์ ใคร ต้องการก็มารับเอาไป

นี่ก็เป็นหลักการที่ได้เรียนเสนอตั้งแต่ต้นแล้ว ที่ กระผมพูด เพียงต้องการเสนอหลักการว่า พุทธศาสนา ก็มีหลักการอย่างนี้ แต่ที่นี้วิธีปฏิบัติหรือในชีวิตจริง

มีความจำเป็นอย่างไร มีปัญหาอย่างไร มีเรื่องราวอะไร
 อย่างไรในสังคม เพราะว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม
 ที่เกิดขึ้น อันนี้แล้วแต่ท่าน ผมมีหน้าที่กราบเรียนถึง
 หลักการทางศาสนาว่าเป็นอย่างไร ในภาคที่ว่า จะทำ
 อย่างไร มีความจำเป็นอย่างไร ท่านทั้งหลายอยู่ภาค
 สนาม เกี่ยวข้องกับคน ท่านย่อมจะทราบว่าจะอะไรเป็น
 อย่างไร ควรจะทำอย่างไร

กระผมเชื่ออยู่อย่างหนึ่ง ขอกราบเรียนด้วย
 ความจริงใจ **คนเราถ้าแนะนำให้ถูกต้องเสียตั้งแต่แรก
 พูดไม่ยาก อย่าให้เขาฝังหัวในอะไรเสียก่อน พอเขา
 ฝังหัวในอะไรเสียก่อนแล้ว มาตอนที่หลังมันถอนยาก**
 เหมือนกับตึกหลังนี้ ถ้าท่านจะรื้อ ท่านต้องรื้อข้างล่าง
 ด้วย ไม่ใช่รื้อเฉพาะที่เห็นข้างบนนี้หรือข้างบนโน้น ข้าง
 ล่างลงไปตั้งเยอะ กว่า会上来แบบนี้ เพราะฉะนั้น
 อะไรที่ชาวบ้านได้รับเอาไว้เมื่อก่อน ไม่ว่าจะรับไว้ผิด
 หรือรับไว้ถูกก็ตาม ย่อมจะฝังลงไป ๆ ไม่รู้จักชั่วคราว
 แล้วพอเอาสิ่งที่ถูกต้องไปให้ กว่าจะถอนสิ่งที่เขารับไว้
 ผิดขึ้นได้ ไม่รู้ต้องใช้เวลาเท่าไร ต้องใช้คนที่มึนบุญบารมี
 เท่าไรจึงจะทำได้ มิฉะนั้นถอนยาก ถ้าให้สิ่งที่ถูกต้องเสีย
 ตั้งแต่ต้นตอนที่เขายังว่าง ๆ อยู่ เขายังไม่ได้รับอะไร

ง่ายกว่า ขอกราบเรียนฝากไว้เท่านี้ เหลือเวลาอีกเล็กน้อย
ขอนิมนต์แสดงความคิดเห็น

ถาม : วัดถุมงคลในพุทธศาสนามีหรือไม่

ตอบ : วัดถุมงคลในพุทธศาสนาก็มี มงคล ๓๘
ที่จริง ๆ ให้อำนาจตั้งแต่ระดับต้น เรื่อยไปจนถึงระดับสูงสุด

ถาม : ภาณยักษ์ที่สวดในพิธีพุทธาภิเษกหนังสือ
ภาณยักษ์ ภาณยักษ์สูตรมีมาในพระไตรปิฎกหรือไม่
ภาณยักษ์สูตรพูดถึงอะไร

ตอบ : ภาณยักษ์แปลว่ายักษ์พูด มี ๒ ภาณ ภาณ
ที่สองเป็นภาณพระ แปลว่าพระพูด คือมีพวกยักษ์มา
เฝ้าพระพุทธเจ้าในคืนหนึ่ง บอกว่า สาวกของพระองค์
อยู่ในป่า พวกผีพวกยักษ์ที่นับถือก็มี ที่ไม่นับถือก็มี
พวกที่ไม่นับถือเพราะพระโคตมและสาวกของพระผู้มี
พระภาคสอนให้ละปาณาติบาต สอนให้ละอกินนาทาน
สอนให้ละกาเมสุมิจฉาจาร สุราเมรัย พวกนี้ไม่ชอบ
พวกนี้ชอบกินเหล้า ก็เลยไม่ชอบภิกษุ เพราะฉะนั้น
เพื่อความปลอดภัยของภิกษุที่อยู่ป่า ขอให้พระสงฆ์
สวดคำต่อไปนี้ สวดอะไรครับ สวดโคตรของยักษ์
สวดถึงท้าวมหาราชทั้ง ๔ สวดถึงโคตรของยักษ์

มีลูกก็คน มีอะไรก็คน คล้ายกับว่าฉันรู้จักแกดีนะ ทำนองนั้น อย่ามายุ่งนะ รู้จักดีถึงโคตรแกด้วยนะ นี่คือภณยักษ์ กราบทูลพระพุทธเจ้าแล้วก็ไป เข้าขึ้น พระพุทธเจ้าก็ตรัสเล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟัง เมื่อคืนนี้ มหาราชทั้ง ๔ มาหาเรา มาบอกอย่างนี้ ๆ เล่าซ้ำอีกที เล่าให้พระภิกษุทั้งหลายฟังซ้ำอีกที นี่แหละครับเรียกว่าภณพระ คือพระพุทธเจ้าพูด ไม่มีอะไรครับ จริง ๆ แล้วเป็นเพียงเล่าประวัติให้ฟังเท่านั้นเอง เสร็จแล้ว พระที่เอามาสดนี้เท่าที่เห็น ก็สดอย่างเสียงน่ำก๊ว เป็นการขบยักษ์ บางทีก็มีหน้าม้าฟังสดแล้วนอนกลิ้ง เหมือนกับขบผิออก บางทีก็เป็นหน้าม้าที่เขาพูดกันไว้แล้ว เพื่อขลัง เพื่อให้คนอื่นเห็น สวดภณยักษ์ภณพระ เป้าหมายก็คือหาเงิน นี่คือภณยักษ์ที่ท่านถาม มีในพระไตรปิฎก เรียก **อาฎานาฎิสสูตร**

ถาม : หนังสือยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกมาจากพระสูตรไหน

ตอบ : อันนี้ไม่มีครับ เป็นเรื่องแต่ง แล้วก็แต่งไม่ดีด้วย ไม่ใช่แต่งดี ความก็ไม่ดี แปลแล้วก็ไม่ค่อยจะได้ความอะไรเท่าไร มีบางตอนที่ได้รับความหน่อย มีเป็นจำนวนมากไม่ค่อยได้ความ เพราะฉะนั้น จริง ๆ แล้ว

ไม่ใช่ยอดพระกัณฑ์ แต่คนไปศรัทธาเพราะว่าได้เขียน
 อานิสงส์ไว้มาก คนอ่านไม่รู้ว่่าอันนี้มาจากไหน ยิ่งชื่อ
 ว่ายอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกด้วย และเขียนอานิสงส์ไว้
 ร้อยแปดพันประการ เหมือนยาตองครอบจักรวาลเช่น
 นั้น คนไม่รู้ก็ถือเอา ผมว่าสวดพาหุงดีกว่า มีประวัติดี
 กว่า ธรรมะดีกว่า ดีกว่าสวดสิ่งอื่น

คนโบราณจึงว่า คาถาห้ามแปล เพราะแปลไม่ได้
 บางคนเขียนทั้งเล่มเลย มุมะปุปะ อะไรก็ไม่รู้ ว่าเรื่อย
 ไป ของหลวงพ่อนั้น หลวงพ่อนี้ มุมะปุปะ ไม่เป็นภาษา
 ถ้าสมมติเป็นภาษาไทยก็รู้ว่าออกเสียงภาษาไทย แต่
 ไม่รู้พูดอะไร เป็นอย่างนั้นครับพวกคาถาต่าง ๆ

บัดนี้ยังตัวเอง*

เช้าวันหนึ่ง ประมาณ ๔.๐๐ นาฬิกา ตื่นขึ้นมา ฟังวิทยุรายการต่าง ๆ หมุนไปพบรายการโหราศาสตร์ ทำนายโชคชะตา โดยให้ผู้สงสัยโทรเข้ามาถามได้ เจอ โหราจารย์กำลังพูดกับผู้ถามอยู่ ใจความสำคัญว่า คนเราเมื่อมีความทุกข์ก็ต้องการหาที่พึ่ง เขาทำนายชะตาให้ เขาผิดอะไร เมื่อคนกลัวราหู เขาบอกให้บูชาด้วย วัตถุสีดำ ๘ อย่าง เขาผิดอะไร คนอยู่ในโลกเป็นคนดี ไม่ได้ อยู่ไม่ได้ ถูกกด ถูกบีบตาย ถ้าค้าขาย เป็นคนซื่อสัตย์ก็ค้าขายไม่ได้ ต้องพูดโกหก ในโลกเขาโกหกกันทั้งนั้น ถ้าอยากเป็นคนดีจริง ๆ ต้องไปบวชบวชแล้วค่อยสอนคนให้เป็นคนดี สร้างความเจริญแก่ศาสนา ถ้าจะอยู่ในโลก ถือศีล ๕ อย่างเคร่งครัดก็อยู่ไม่ได้ อยู่ในสังคมไม่ได้ คนเขาไม่ถือกัน เราถืออยู่

* วารสาร อินทสระ ๖ ต.ค. ๒๕๓๘

คนเดียว เราก็ตาย... (พูดไปอีกยาว ทำนองนี้) และมี
ผู้โทรเข้ามาบอกวันเดือนปีเกิด แล้วทำนายทายทักกัน
ไปเรื่อย ๆ ฟังอยู่หน่อยหนึ่ง แล้วผมก็หมุนไปคลื่นอื่น

คำพูดทำนองนี้ เป็นการขัดแย้งตัวเอง เช่นบอกว่า
“คนอยู่ในโลกเป็นคนดีไม่ได้ คนชื่อสัตย์ค้าขาย
ไม่ได้ ในโลกเขาโกหกกันทั้งนั้น ถ้าเป็นคนดีจริง ๆ
ต้องไปบวชเป็นพระเสียรู้แล้วรู้รอด บวชแล้วสอนคน
ให้เป็นคนดี”

ถามว่า จะให้สอนใคร และสอนไปเพื่ออะไร ใน
เมื่อคุณบอกว่าคนดีจริง ๆ อยู่ในโลกไม่ได้ อยู่ใน
สังคมไม่ได้ ถ้าสอนให้เขาเป็นคนดี เขาก็อยู่ในสังคม
ไม่ได้ แม้แต่เพียงรักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัดก็อยู่ไม่
ได้เสียแล้ว ถ้าคนค้าขายชื่อสัตย์ไม่ได้ จะอยู่ไม่ได้ใน
อาชีพค้าขายแล้ว แปลว่าคนที่ค้าขายอยู่ได้ล้วนแต่โกหก
หลอกลวงทั้งนั้นหรือ? ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าจะเป็นอย่างจริง

นอกจากนี้ ถ้าจะไล่คนดี ๆ ในสังคมให้ไปบวช
เสียหมดแล้ว ในสังคมฆราวาส ก็คงเหลือแต่คนชั่ว
สังคมจะอยู่ได้อย่างไร ความจริงเราต้องการพัฒนาคน

ให้เป็นคนดีที่สุด ทั้งในสังคมพระและสังคมฆราวาส

คำพูดของโหรทำนองนี้เป็นอันตราย ไม่ให้กำลังใจแก่ผู้บำเพ็ญคุณงามความดีในสังคม และขัดแย้งกับกฎแห่งกรรมของพระพุทธรเจ้า ขนาดเราให้กำลังใจกันอยู่ พูดเรื่องกฎแห่งกรรม **ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว** กันอยู่เสมอ คนจำนวนไม่น้อยก็ยังทำความชั่ว ยังไม่ได้รักความดีจริง ๆ จะทำอะไรก็มองแต่ลาภ ยศ ชื่อเสียง ที่ตนจะได้ ไม่ค่อยได้นึกถึงคนอื่น ถ้าโหราจารย์ใหญ่ มาพูดทำนองว่า คนดีอยู่ในสังคมโลกไม่ได้แล้ว ชาวบ้านผู้หลงเชื่อ จะไม่ชวนกันละทิ้งความดีมากขึ้นหรือ? สังคมเราจะไม่แย่งชิงอีกหรือ?

มรดกบุญและบาป

แม้จะสร้างพระพุทธรูปให้ท่วมโลกในนามของ “การบูชา” แต่เนื้อแท้คือสร้างเพื่อค้าขาย เป็นกิจการที่ลงทุนน้อยที่สุด ผลกำไรงามที่สุด แต่ถ้าไม่มอบดวงประทีป คือ ปัญญา ให้คนแล้ว พวกเขาก็ยังหลงมกมายอยู่กับการบูชาวัตถุ เพื่อผลที่ต้องการคือวัตถุ ไม่ได้สัมผัสกับธรรมเลยแม้แต่น้อย ไม่มีการกระทำที่เรียกว่า “บูชาธรรม” อันเป็นหัวใจสำคัญของการบูชา และไม่ได้เข้าแนวแห่งการปฏิบัติธรรม อันเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต

ถ้ามนุษย์เราทำอะไร ๆ หลากอย่างเพื่อสิ่งเดียว คือ “วัตถุหรือเงิน” เป็นสิ่งตอบแทนแล้ว มนุษย์จะเอาสิ่งนี้แหละ มาย่ำยิมมนุษย์ด้วยกัน ทำให้พวกหนึ่งเป็นเทวดา อีกพวกหนึ่งเป็นสัตว์ดิรัจฉานหรือเป็นสัตว์นรก

ช่องว่างระหว่างมนุษย์จะห่างออกไปทุกที เพราะวัตถุหรือเงินเป็นเหมือนตัวลิมตอกแยกมนุษย์ให้ห่างออกจากกันเหมือนฟ้ากับดิน คนพวกหนึ่งไม่ได้รับการเหลียวแลเลย แต่คนอีกพวกหนึ่งได้รับการพะเน้าพะนอเอาใจใส่ดูแลอย่างเลอเลิศเหมือนลอยอยู่ในอากาศไหนหนอ มนุษย์เราจะตระหนกอย่างแท้จริงว่า **เราเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน เสมอกันในเรื่องไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา** แม้จะแตกต่างกันในเรื่องอื่นบ้าง เช่น ยศศักดิ์ สมบัติ เป็นต้น แต่ทุกคนเริ่มต้นเหมือนกันและลงท้ายอย่างเดียวกัน มาแต่ตัว ไปแต่ตัว ทำไมระหว่างที่อยู่ จึงต้องครอบงำย้ายี เอารัดเอาเปรียบกันมากมาย จนฝ่ายหนึ่งมีอย่างล้นเหลือ อีกฝ่ายหนึ่งไม่มีอะไร แม้ปัจจัยพื้นฐานเพื่อดำรงชีพก็ไม่เพียงพอ พวกหนึ่งหาลาภยศได้ง่าย เหมือนลมหายใจเข้า-ออกของคนปกติ อีกพวกหนึ่งหาได้ยาก เหมือนหาน้ำในทะเลทราย

นอกจากเรื่องส่วนตัวของแต่ละคนแล้ว ระบบนับว่าสำคัญอย่างยิ่งในการให้โอกาสแก่คนพวกหนึ่งและปิดโอกาสสำหรับคนอีกพวกหนึ่ง คนมีความสามารถแต่ด้อยโอกาสหรือไม่มีโอกาส ย่อมลุ่มผู้ที่มิ

ความสามารถน้อยกว่าแต่โอกาสดีกว่าไม่ได้ ตัวอย่างเด็กบางคนฉลาดสามารถ แต่ไม่มีโอกาสเรียน เพราะขาดเงินอุดหนุน (ในระบบของเรา ผู้จะเรียนสูงต้องมีเงินสูง) ส่วนเด็กบางคนฉลาดสามารถน้อยกว่า แต่มีโอกาสในการเรียนมากกว่า เพราะพ่อแม่มีเงินมาก

ระบบ ถ้าจัดให้ดี ก็ให้ความเป็นธรรมแก่สังคมได้ ถ้าจัดไม่ดี ก็เป็นการเปิดโอกาสให้มนุษย์เอาเปรียบกันอย่างมโหฬาร เพราะระบบหนุนอยู่ เขาทำไปตามระบบ ใครไปว่าเขาก็ไม่ได้

ระบบ ถ้าสร้างดี ก็เป็นมรดกบุญของสังคม ถ้าสร้างไม่ดี ก็เป็นมรดกบาปตกอยู่แก่สังคม ผู้ใดเล่าจะยอมแก้ไขมรดกอันเป็นประโยชน์แก่ตน พวกฟ้องของตน (แม้มีอยู่จำนวนน้อย) แต่เป็นการเอาเปรียบผู้อื่นจำนวนมากล้น ผู้มีอำนาจและได้ประโยชน์จากอำนาจนั้น ใครเล่าจะยินดีสละเพื่อประโยชน์ของพหูชน นอกจากผู้มีใจอันได้รับการอบรมดีแล้วจริง ๆ

ในภาพยนตร์จีน เราจะเห็นเสมอที่ผู้มีอำนาจรวมหัวกันกับพ่อค้า พวกเขาร่ำรวย ปล่อยให้ประชาชน

ระดับล่างลำบากยากจนแร้นแค้นสุดจะพรรณนาได้ พ่อค้าอาศัยอำนาจของขุนนาง ขุนนางอาศัยทรัพย์ของพ่อค้า ร่วมกันชูตรีตราขมูร แล้วนำลาภผลไปเสนอให้ผู้มีอำนาจเหนือ ๆ ขึ้นไป เพื่อเป็นกระดากำบังตัว และเป็นช่องทางให้ชูตรีตราขมูรได้ต่อไปโดยที่ราษฎรไม่มีทางต่อสู้

คนรวยเป็นจำนวนมาก ปากว่าช่วยเหลือ บางคราวก็ได้ช่วยเหลือจริง พอให้เห็นว่าเป็นการช่วยเหลือ แต่ลงท้ายก็เอาเปรียบคนจน การช่วยเหลือนั้นทำนานทีปีหน แต่ในวิถีชีวิตประจำวัน พวกเขาทำสิ่งที่เอาเปรียบคนจนและคนด้อยโอกาสอยู่ทุกเมื่อเชื่อกัน ถ้า **พวกเขาเลิกดำเนินการเอารัดเอาเปรียบคนยากจนเสีย การช่วยเหลือก็ไม่จำเป็น** เพราะคนจนมีกำลังมือทำพอที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ แต่พวกเขาขาดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนและโอกาสในการเลื่อนฐานะของตน ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องเป็นคนจนต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน

การฟื้นฟูสังคมไทย และมนุษยชาติ*

ท่านกำลังฟัง คลื่นสังคมไทย เอฟเอ็ม ๙๖.๐ ผม
วศิน อินทสระ ครับ มาคุยกับท่านทุกวันเสาร์เช้า
ประมาณ ๖ นาฬิกา ๑๐ นาที

เสาร์ที่แล้ว คุยกันถึงเรื่องราว เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับ
สิ่งเหล่านั้นว่าจะมีโทษ มีภัย ให้สุข ให้ทุกข์อะไร
แก่คนอย่างไรบ้าง เรื่องราว เรื่องจันทเทพบุตร สุริย
เทพบุตร เป็นเทพนิยายของพราหมณ์ ผมก็ได้นำเอา
เทพนิยายรักมาเปรียบเทียบให้ฟังไปบ้างแล้ว ก็ยัง
เหลืออยู่อีกไม่มากครับ วันนี้ผมก็จะพูดต่อ แล้วก็
ย้อนกลับมาหาธรรมะ จะมาคุยกันเรื่องธรรมะ

* พูดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐

วันนั้นผมเล่าเรื่อง อพอลโล หรือสุริยเทพบุตรของกรีก ได้ทิ้งท้ายเอาไว้ว่า อพอลโลเป็นสุริยเทพบุตรที่มีรูปร่างและมิสเน่ห์ เป็นที่พอใจของสาว ๆ ในเมืองมนุษย์มาก แม่เทพธิดาในสวรรค์ก็ยังคงล่องลอยติดตามอันนี้ท่านทำให้เป็นตัวตนบุคคลขึ้นมา (บุคลาธิษฐาน—personification) ที่ว่าสาว ๆ ลอยติดตามนี้ ก็น่าจะหมายถึงพวกเมฆสวย ๆ บางที่มีเมฆสวย ๆ ลอยติดตามดวงตะวันหรือพระอาทิตย์ ท่านก็มองเห็นเป็นสาว ๆ ลอยติดตามสุริยเทพ จริง ๆ ก็น่าจะหมายถึงเมฆที่สวยงาม บางที่เมฆที่อยู่ใกล้ดวงอาทิตย์ก็สวยจริง ๆ น่าดูจริง ๆ เช่น ตอนเย็น ๆ ก่อนพระอาทิตย์จะตก เมฆมีสีต่าง ๆ สวยมากครับ

ที่นี้ก็มีหญิงมนุษย์คนหนึ่ง ชื่อ ไคลดี หลงรักสุริยเทพอพอลโลเหลือเกิน ไม่อึดไม่เบื่อที่จะได้มองอย่างชื่นชม เมื่อสุริยเทพขับรถผ่านฟากฟ้า ก็จะคอยหันหน้าอ้าแขนเข้าหาอพอลโลอยู่ตลอดเวลาแต่สุริยเทพก็ไม่ได้สนใจใยดีต่อเธอเลยแม้แต่น้อย ในที่สุดไคลดีก็เสียใจตรอมใจตายร่างของเธอกลายเป็นดอกทานตะวันหันหน้าเข้าหาพระอาทิตย์อยู่ตลอดเวลา เห็นไหมครับ เขามองอย่างไร ที่จริงก็คือต้นไม้ นั่นเอง

แต่มีเทพอัปสรหรือเทพธิดาตนหนึ่ง ใจแข็ง ไม่ยอมมสใจไยดีต่อสุริยเทพ เธอคนนี้ชื่อ ดาร์ฟนี่ ดาร์ฟนี่ เป็นสาวสวยที่อพอลโลหลงใหลคอยติดตาม แต่ยิ่งอพอลโลตามดาร์ฟนี่เท่าไร ดาร์ฟนี่ก็ยิ่งหนี ยิ่งตามก็ยิ่งหนี ในชีวิตของอพอลโล ไม่เคยเลยที่ เทพธิดาหรือหญิงสาวในเมืองมนุษย์คนใดจะปฏิเสธ ความรักของตน แต่ดาร์ฟนี่ปฏิเสธ สุริยเทพพยายาม ติดตาม พอเข้าถึงตัวจะสวมกอด ดาร์ฟนี่ก็กลายเป็น ต้นไม้เตี้ยต้นหนึ่งยืนต้นอยู่ เห็นรีไม่ว่าคนโบราณช่าง คิดช่างฝันเป็นเทพนิยายเพียงไร เขาเห็นหยาดน้ำค้าง บนใบไม้เตี้ยตอนเช้า ต້องแสงอาทิตย์สวยงามวาววับ พอแสงอาทิตย์แรงขึ้น ๆ ในตอนสาย หยาดน้ำค้างก็ หายไป เหลือแต่ต้นไม้ยืนอยู่ จึงผูกนิยายเรื่องเทพ อัปสรดาร์ฟนี่ขึ้นมา

เวลาอพอลโลขับรถ ไม่ใช่ขับคนเดียว ยังมีเทพ บุตรอีกองค์หนึ่ง ชื่อ โฮรา เหาะลอยอยู่เหนือหลังม้า คอยบอกระยะทางเพื่อให้อพอลโลขับอย่างสม่ำเสมอ ทุกวัน ชื่อของเทพบุตรโฮรานี้ ได้กลายมาเป็นคำสามัญ ในภาษาอังกฤษ คือ hour ซึ่งหมายถึง เวลาหรือชั่วโมง นั่นเอง

เรื่องเทพนิยายกรีกมีมากมาย แล้วก็สนุกด้วย ผมได้นำมาเล่าสู่ท่านผู้ฟังในที่นี้เพียงเล็กน้อย เพื่อจะแสดงให้เห็นว่า สมัยโบราณ ท่านเอาปราชญ์การณธรรมชาติมาผูกเป็นเรื่องราวเล่ากันอย่างเป็นตัวตน มีชีวิตชีวา ดูเรื่อง รามเกียรติ์ เป็นตัวอย่างนะครับ สนุกเหลือเกิน แล้วก็มีความดี มีธรรมะแทรกให้ดูอยู่มากมาย มีหนังสือเรื่องรามเกียรติ์เล่มหนึ่งเป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ผมได้มานานแล้ว และเคยแปลให้กรมศิลปากรในสมัยที่ท่านอธิบดีท่านหนึ่ง* ที่ได้คุ้นเคยกันเป็นอธิบดีอยู่ ท่านขอให้ช่วยแปลเรื่องรามเกียรติ์สำหรับเด็กให้หน่อย สนุกครับ แล้วก็มีความดีอยู่ในนั้นเยอะเลย

เทพนิยายเรื่องราวกับจันท์เทพบุตร เป็นนิยายที่แต่งขึ้นในศาสนาพราหมณ์ และก็เป็นเช่นเดียวกันกับนิยายของกรีก นิยายจีนก็มีเยอะครับ มีเรื่องราวต่าง ๆ แต่เทพนิยายเรื่องราวกับจันท์เทพบุตร สุริยเทพบุตร ในศาสนาพราหมณ์ ก็หลงเข้ามาปราชญ์ในพระไตรปิฎกอีกด้วย ท่านผู้ต้องการหลักฐานก็ดูได้จากพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๕ เทวปุถุตตสังยุต ในคัมภีร์สังยุตตนิคาย

* น.อ. สมภาพ ภิรมย์ ร.น.

ท่านผู้รจนาคัมภีร์ส่วนมากก็เป็นพราหมณ์มาก่อน
นับถือศาสนาพราหมณ์มาก่อน จึงเป็นการง่ายที่จะ
หยิบเอาเรื่องเหล่านี้มาผูกไว้ในพุทธศาสนาด้วย

พระสงฆ์ไทยในชนบทก็สวดจันทิมสูตร เมื่อเกิด
จันทรุปราคาหรือจันทรคราส แล้วก็สวดสุริยสูตรเมื่อ
เกิดสุริยุปราคา อันนี้เป็นความเชื่อที่มีกันอยู่ในสังคม
ของเราเวลานี้ ก็กลายเป็นไสยศาสตร์ไป คอยอ้อนวอน
ราหู ถ้าเกิดมีเรื่องราหูขึ้นมา คนก็อ้อนวอนให้ได้สุข
ให้พ้นทุกข์ ซึ่งตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว ไม่มี
เรื่องเหล่านี้ **สุข-ทุกข์ บุคคลต้องทำเอาเอง** ทีนี้... ถ้า
จะถอดเป็นธรรมมาธิฐานให้ได้ประโยชน์กับเรื่องนี้ก็ได้
เอาธรรมะเป็นที่ตั้ง ราหูคือโมหะ หรือความมืด ความ
หลง ความหลงผิด หรืออวิชชา คือความไม่รู้นั่นเอง
เป็นเงามืดในชีวิตจิตใจของคน ความไม่รู้เป็นความ
ชั่วร้ายอย่างหนึ่ง

นักปราชญ์ท่านมองอย่างนั้นครับ **ความไม่รู้เป็น
ความชั่วร้ายอย่างหนึ่ง** อย่างนักปราชญ์-นักปรัชญา
โซเครตีสท่านถือว่า ความไม่รู้เป็นความชั่วร้ายอย่างหนึ่ง

คนเราชอบพูดกันเสมอว่า เขาทำผิดเพราะไม่รู้ คนทำผิดทั้งที่รู้นั้นน่าตำหนิมากกว่าทีเดียว แต่คนทำผิดเพราะไม่รู้ไม่น่าตำหนิ แต่ท่านไซเครตีสนักปราชญ์ ท่านเห็นตรงกันข้าม ท่านบอกว่า **คนที่ทำผิดทั้งไม่รู้ นั้นแหละ ควรถูกตำหนิมากกว่า เพราะ**

๑. **ทำความผิด**

๒. **เมื่อไม่รู้ ก็ทำผิดเรื่อยไป** ถ้าคนรู้นั้นเป็นความผิด แม้ว่าจำเป็นต้องทำบ้างในบางคราว หรือกระทำลงไปเพราะยับยั้งชั่งใจไม่ได้ อย่างน้อยก็ยังรู้สึกตะขิดตะขวงใจ ยังรู้สึกไม่สะดวกใจที่จะทำ แต่ถ้าไม่รู้ ทำไปด้วย แล้วก็ไม่รู้ด้วย ก็ทำเรื่อยไป อย่างนี้เป็นต้น นี่คือเหตุผลของท่าน **ความไม่รู้เป็นความชั่วร้ายอย่างหนึ่ง และยิ่งจะนำไปสู่ความชั่วร้ายอื่น ๆ อีกมากมาย** ในชีวิตประจำวันของเรา มีตัวอย่างเยอะแยะที่คนทำผิดพลาดเพราะความไม่รู้ เพราะโมหะ เพราะอวิชชา

เมื่อไม่กี่วันมานี้ หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า มีชายคนหนึ่ง เป็นเจ้าหน้าที่อยู่ในโรงพยาบาล ไปกินเหล้ากับเพื่อนฝูงจนเมา แล้วไปข่มขืน ทำร้าย และฉ้อนางพยาบาลที่ต่างจังหวัด นี่ก็เพราะความไม่รู้ เพราะโมหะนั้นเองนำไปให้ทำ ตามธรรมดาแล้ว จิตใจของคนเรา

มองโลอยู่เป็นปกติ แต่เศร้าหมองมืดมัวไปเพราะกิเลส
 นั้นเอง กิเลสคือโมหะและอวิชชาเข้าครอบงำบดบัง
 เมื่อสิ่งที่เข้าครอบงำบดบังผ่านพ้นไปแล้ว จิตใจก็สว่าง
 ดังเดิม

พระพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบาน
 เป็นผู้ทำลายโมหะและอวิชชามาก่อน ราชูจิ้งกั้ว แม้แต่
 เพียงเอ่ยพระนามของพระองค์ ราชูจิ้งกั้ว นี่เป็นการ
 ถอดความแบบธรรมาธิษฐานครับ พอเอ่ยพระนามของ
 พระพุทธเจ้า ราชูจิ้งกั้ว หมายความว่า ถ้าเรารู้ขึ้นมา
 เมื่อไร เราเป็นผู้รู้ขึ้นมาเมื่อไร ทำลายความหลงได้เมื่อไร
 ทำลายความไม่รู้ได้เมื่อไร ความมืดในจิตใจก็กลัว
 ก็หายไป ไม่กล้าเข้าใกล้ เปรียบเหมือนเวลาเราอยู่ใน
 ที่มืด หรือครึ่งมืดครึ่งสว่าง เราจะมองอะไรไม่ชัดเจน
 บางทีเห็นกิ่งไม้ไกวแกว่งอยู่ เราคิดว่าเป็นมือผี เห็น
 ตอไม้ ไม้แนใจ ไม้ซัด คิดว่า คนคิดลอบทำร้ายมานั่ง
 ตะค่อม ๆ อยู่ แต่พอเอาไฟฉายส่องดู หรือว่าแสงสว่าง
 เกิดขึ้นตรงนั้น เราก็เห็นชัดเจนว่ามันคืออะไร แล้วเรา
 ก็เลิกกลัว หายกลัว เพราะฉะนั้น **การทำจิตใจให้สว่าง
 ด้วยปัญญาเป็นเรื่องสำคัญมาก เราผู้เป็นชาวพุทธ
 เป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้า ขอให้มารู้เท่าทันสิ่งเหล่านี้**

แล้วเราก็จะไม่ตกใจกลัวสิ่งที่ไม่ควรกลัว และจะกล้าในสิ่ง
 ที่ควรกลัว เป็นผู้ที่ใคร ๆ หลอกหลวงไม่ได้โดยง่าย
 เป็นผู้มั่นคงในปัญญา รุ่งเรืองด้วยปัญญา สาวกของ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้าย่อมเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยปัญญา
 ในท่ามกลางปุถุชนเป็นอันมากที่รักชัง สางได้ยาก
 เหมือนนกทองหยากเยื่อในทางใหญ่ แต่สาวกของพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าย่อมเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยปัญญา

เพราะฉะนั้น ชาวพุทธเราก็ขอให้พัฒนาปัญญา
 ให้สมเป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ตื่นจาก
 ความหลง จากความมกมาย แล้วก็เป็นผู้เบิกบานด้วย
 ความกรุณา มีความกรุณาแล้ว หลอกหลวงใครไม่ได้
 หลอกหลวงใครไม่เป็น ไม่มีกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อความ
 หลอกหลวง หรือเพื่อประโยชน์ของตัวแล้วทำให้คนอื่น
 เสียประโยชน์ เพราะมีความกรุณาเห็นใจเขา สงสารเขา
 ดำเนินชีวิตตามรอยพระบาทของพระพุทธเจ้า ถ้าเป็น
 อย่างนั้นได้ อย่าว่าแต่ต้องไปนอนน้อมกับราหู หรือ
 เทพอะไรต่าง ๆ ที่ไม่เห็นตัว ถ้าเทพมีจริงอย่างที่ว่า
 ตัวผมเองยอมรับว่าเทพมีจริง แต่ไม่ใช่อะไรที่คนเขา
 เชื่อกัน แต่หมายถึงคนที่ทำคุณงามความดี แล้วไป
 เกิดเป็นเทวดา คนที่ดีในโลกมนุษย์ เป็นคนมีศีลธรรม

แม้แต่เทพก็ต้องนอบน้อม ไม่ใช่ว่าคนต้องไปนอบน้อมต่อเทพ แต่เทพต้องมานอบน้อมต่อคน เทพเจ้าทั้งหลายและเกรงใจ ขอยกตัวอย่างพระพุทธเจ้าครับ พระพุทธเจ้าของเราได้รับคำสรรเสริญ ผมทราบว่า มีพระหลายรูปรับฟังอยู่เหมือนกัน ผมขอว่าเป็นภาษาบาลีชนิดหนึ่งว่า

มनुสฺสภฺตํ สมฺพุทฺธํ อตฺตทนต์ํ สฺมาหิตํ
 เทวปิ นํ นมสฺสหนฺติ เอวํ ทิ อรทโต สฺตํ

แปลว่า ข้าพเจ้า (พระกาฬุทายี, พระสาวกรูปหนึ่งของพระพุทธเจ้า) ได้ฟังมาจากพระอรหันต์ทั้งหลายดังนี้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ก็จริง แต่ทรงฝึกพระองค์ดีแล้ว มีพระทัยมั่นคงดีแล้ว แม้เทพทั้งหลายก็นอบน้อมนมัสการพระองค์

เพราะฉะนั้น ชาวพุทธเราก็ควรดำเนินชีวิตตามนี้ จะมีชีวิตอยู่โดยไม่กลัว จะมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุขเยือกเย็น ในคัมภีร์ของเรา อย่างในทศชาติชาดก ท่านทั้งหลายก็อาจเคยได้ยินบ่อย ๆ **เต ชะ สุ เน มะ ภู จะ นา วิ เว** คือ ทศชาติ หรือพระชาติใหญ่ ๑๐ ชาติของพระพุทธเจ้า “เต” คือ เตมีย์, “ชะ” คือ ท่านมหาชนก, “สุ” คือ ท่านสุวรรณสาม, และ “เน” คือ พระเจ้าเนมิราช

พระเจ้าเนมิราชนั้นเป็นคนที่ประพฤติธรรม แล้วก็ชักชวนพลเมืองทั้งหลายให้เป็นผู้ประพฤติตั้งอยู่ในธรรม ท่านผู้นี้ เทวดาทั้งหลายเคารพยกย่องมากทีเดียว จนถึงนับถือเป็นอาจารย์ เทวดามีการประชุมกันที่ธรรมสภา ที่เทวสภา มีพระอินทร์คือท้าวสักกะเทวราชเป็นประธาน แล้วก็กล่าวถึงคุณของพระเจ้าเนมิราช เทวดาในที่นั้นก็พรรณนาถึงคุณของพระเจ้าเนมิราช บอกว่าเขาเป็นศิษย์ของพระเจ้าเนมิราช เพราะเขาได้อาศัยคำสอนของพระเจ้าเนมิราชแล้ว ก็มาเกิดเป็นเทพ มาเกิดเป็นเทวดาอยู่ที่นี่ แล้วก็อยากเห็นพระเจ้าเนมิราชในสวรรค์ นี่เป็นเรื่องชาติกนะครับ เล่าเอาไว้ ท่านจะเชื่อหรือไม่ก็แล้วแต่ ไม่ห้าม ไม่ฝืน เรื่องพวกนี้ แต่ต้องการจะแสดงให้เห็นว่า แม้ท่านจะเป็นมนุษย์ แต่เป็นคนดีมีศีลธรรม และชักชวนผู้อื่นให้ประพฤติธรรม ให้ปฏิบัติธรรมอย่าว่าแต่จะต้องนอบน้อมต่อเทพเจ้าเลย แม้แต่เทวดาก็เคารพนับถือ และนับถือเป็นอาจารย์เสียด้วย เวลาไปสวรรค์แล้ว ท้าวสักกะต้องเชิญให้นั่ง เพราะเป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูง

ขอให้มีความรู้สึกว่า เราเป็นผู้ที่สามารถพึ่งตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งสิ่งภายนอก แล้วก็อยู่กับสิ่งทั้งหลาย

ทั้งปวงในโลกนี้ด้วยความเป็นมิตรกัน ในสังคมไทยของเรา ยังมีความเชื่อที่เราจะต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่มีใช้น้อยทีเดียว เราจะต้องฟื้นฟูสังคมไทยของเรา

ประการที่ ๑ ขอให้เปลี่ยนความเชื่อเสียใหม่
อย่างน้อยก็เป็นการปฏิรูป บางเรื่องก็จำเป็นต้องปฏิวัติ
กัน ขอยกตัวอย่างเช่น ความเชื่อเรื่องวันดี วันร้าย เรื่องเลขดี เลขร้าย คนถือกันว่าวันนั้นเป็นวันดี วันนี้เป็นวันไม่ดี วันอาทิตย์อุบาทว์ วันพฤหัสบดีโลกาวินาศ วันเสาร์อธิปัตติ อะไรต่าง ๆ ซึ่งผมไม่เคยจำเพราะว่าไม่เชื่อเรื่องเลขดีเลขร้ายก็เหมือนกัน เลขนั้นดี เลขนั้นไม่ดี เลข ๕ ไม่ดี เลข ๘ ดี เป็นต้น ความจริงแล้ว เรื่องวันไม่ดีไม่ร้าย ไม่ดีไม่ชั่ว เลขก็เหมือนกัน ไม่ดีไม่ชั่ว มันเป็นเรื่องว่าง ๆ คล้าย ๆ แก้วน้ำที่ว่างอยู่ ตัวมันเองก็ไม่ดีไม่ชั่ว เราเอาน้ำอะไรใส่ลงไป มันก็จะเป็นอย่างนั้น เอาน้ำเหล้าใส่ลงไป ก็เป็นแก้วเหล้า, เอาน้ำหวานใส่ลงไป ก็เป็นแก้วน้ำหวาน, เอากาแฟใส่ลงไป ก็เป็นแก้วกาแฟ, เอายาพิษใส่ลงไป มันก็เป็นถ้วยยาพิษหรือแก้วยาพิษ อย่างนี้ ตัวมันเองไม่ดีไม่ชั่ว เรื่องวัน เดือน ปี อะไรต่าง ๆ ที่คนเชื่อกันอยู่ว่า วันนั้นดี วันนี้ไม่ดี

เลขนั้นดี เลขนี้ไม่ดี ไม่มีครับ ตามหลักพุทธศาสนาแล้ว **สิ่งเช่นนั้นไม่มี จะดีจะชั่วอยู่ที่การกระทำของเราเอง บุคคลนั้นแหละเป็นผู้กระทำให้ดีหรือชั่ว** เพราะฉะนั้น ความเชื่อในเรื่องพวกนี้ เราไม่ควรปฏิบัติ แต่ควรตัดทิ้งไปเลย ไม่จำเป็นต้องมีในสังคม เพราะทำให้ท่าน เสียประโยชน์เป็นอันมาก ทำให้กังวลว่า ท่านอยู่เลขนี้ ท่านจะร้าย ท่านอยู่เลขนี้ ท่านจะดี ท่านอยู่วันนี้ เดือนนี้ อะไรต่าง ๆ ซึ่งไม่มีผลอะไรต่อความดีความชั่วของคนเลยแม้แต่น้อย ตัวการกระทำของท่านต่างหากที่มีผลสำคัญ พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้แน่นอนว่า *สุนกฺขตตํ สุมงคลํ สุปภาตํ สุนุญฺญิตํ* ที่พระท่านสวดเวลาเรานิมนต์ไปสวดขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ **ฤกษ์ดี ยามดี ขณะดี อยู่ที่ สุจริตกาย วาจา ใจ** ถ้ากาย วาจา ใจ สุจริตตอนเช้า เช้านั้นก็ฤกษ์ดี ยามดี ขณะดี สุจริตตอนกลางวัน กลางวันนั้นก็ฤกษ์ดี ยามดี ขณะดี สุจริตตอนเย็น ตอนกลางคืน มันก็ฤกษ์ดี ยามดี ขณะดี พวกโจรพวกขโมยต่าง ๆ หลายคนก่อนที่จะไปปล้น ไปทำอะไร ก็ดูฤกษ์แล้วทั้งนั้น แต่สุดท้ายก็ถูกจับ ถูกประหารชีวิต ต้องรับผลไปตามกรรมของตัวที่ทำ ส่วนคนที่ทำบุญ ทำทานไปทำความดี ไม่ต้องดูฤกษ์ดูยามอะไร มันก็ดี

ความเชื่ออีกเรื่องหนึ่ง ที่ควรเปลี่ยนคือ **เชื่อเรื่อง โชคชะตานิยม** โชคชะตานิยมนี้เป็นความเชื่อทำนองว่า ชะตาชีวิตของคนเราเป็นสิ่งที่เขาลิขิตไว้แล้ว เขากำหนด (determine) มาแล้ว เป็นอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น ฝืนไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้ อันนี้ไม่ใช่ครับ พระพุทธเจ้าหรือ พุทธศาสนาไม่ได้สอนอย่างนั้น วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงได้ มนุษย์มีเจตจำนงเสรี (freedom of will) มีเสรีภาพทางเจตจำนง ทางความคิด ทางการกระทำ มิฉะนั้นแล้ว คนจะทำอะไรไม่ได้เลย สุดท้ายแต่โชคชะตาจะบันดาลให้เป็นไป แต่ความจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้น เราไปหลงผิด เชื่อผิด ทำให้เสียเวลาของชีวิตไปเป็นอันมากทีเดียว

เพราะฉะนั้น หน้าที่ของพวกเราคือ **จะต้องส่งเสริม เสรีภาพทางปัญญา ขจัดความเชื่อเรื่องความหลัง ความศักดิ์สิทธิ์อะไรต่าง ๆ** อย่างวันก่อนนี้มีเหตุการณ์ เครื่องบินตก คนตายกันเยอะ แต่มีเด็กคนหนึ่งรอดมาได้ เขาแขวนพระอะไรก็ไม่ทราบ ที่จริงไม่ใช่อย่างนั้นหรอก ก็คนที่แขวนอะไรตั้งมากแล้วตาย มีเยอะแยะไปหมด ไม่ใช่ว่ารอดเพราะสิ่งนั้น แต่เด็กเขารอด

เพราะเขามีโอกาสที่จะรอด มันมีโอกาสนี้จะเป็นอย่างนั้นอยู่ หรือถ้าเราจะเชื่อลงไปจริงๆ ก็ให้เชื่อว่าเด็กเขามีบุญ เขาไม่ได้สร้างกรรมไว้ที่จะเป็นเหตุให้ต้องตาย เขามีบุญที่จะได้อยู่ทำความดีต่อไป ความเชื่ออย่างนี้ทำให้เรากลัวบาปและรักที่จะทำบุญ ทำความดี ลองเทียบดูสิครับว่า ระหว่างความเชื่อ ๒ อย่างนี้ อย่างไหนจะดีกว่า เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเรามากกว่ากัน

อีกอันหนึ่งซึ่งควรต้องเปลี่ยนแปลงคือ **นิสัยชอบการพนัน** ต้องการได้ดีลอย ๆ ต้องการได้ดีเร็ว ๆ โดยไม่มีรากฐาน ต้องการรวยเร็ว ๆ ได้อะไรเร็ว ๆ อยากได้แต่ไม่อยากทำ ไม่อยากทำเหตุ แต่ก็อยากได้ผล มีตัณหามาก แต่ไม่มีธรรมฉันทะ คือไม่มีความอยากจะทำเหตุ แต่มีความหวังอยากได้ผลมากมายก่ายกอง อันนี้ต้องเปลี่ยน ชาวพุทธเราต้องเชื่อพระพุทธเจ้าในเรื่องการกระทำ ศาสนาพุทธเป็น**กรรมวาตะ** คือลัทธิที่เชื่อ**กรรม** เป็น**กิริยาวาตะ** คือลัทธิที่เชื่อในการกระทำ และเป็น**วิริยาวาตะ** คือลัทธิที่เชื่อในความเพียรความพยายามของมนุษย์

อีกเรื่องก็คือ **ต้องเปลี่ยนค่านิยมในสังคมไทย**
เสียใหม่ มีค่านิยมมากมายที่ไม่ดี เช่น ค่านิยมเรื่องความ
 มั่งคั่ง เราต้องเปลี่ยนค่านิยมในเรื่องความมั่งคั่ง เรื่อง
 วัตถุนิยม ว่า มนุษย์เราไม่จำเป็นต้องมั่งคั่งร่ำรวย ไม่
 จำเป็นต้องมีวัตถุมาก เพียงให้พออยู่กันได้ ขอให้คน
 ชั้นบนละเลิกความฟุ้งเฟ้อ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คน
 ชั้นล่าง เลิกความโอ้อ่า ซึ่งเป็นเหตุให้คนชั้นล่างมอง
 เห็นแล้วตาลุก อยากได้ อยากเป็นอย่างนั้นบ้าง จน
 ต้องขวนขวาย กระเสือกกระสน ดิ้นรนจะเอาให้ได้ แม้
 ไม่ได้ทางถูก ก็ยอมเอาทางผิด เราต้องพยายามลดค่า
 นิยมเรื่องความมั่งคั่งลงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
 แล้วหันมาใช้ชีวิตแบบพออยู่พอกิน

เราต้องเปลี่ยนค่านิยมจาก สุขนิยม มาเป็น
ปัญญานิยม คือแต่เดิมเห็นว่า ความสุขทางวัตถุหรือ
 สุขจากวัตถุ เป็นสิ่งที่ดีที่สุด เราต้องเปลี่ยนให้มาเป็น
ปัญญานิยม คือแสวงหาปัญญา อยู่ด้วยปัญญา เปลี่ยน
 ให้มาเป็น **วิมุตินิยม** คือให้หลุดพ้นจากเครื่องร้อยรัด
 ต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความทุกข์ ความยุ่งยากลำบาก

สังคมไทยเรามีความเชื่อหลายอย่างที่ฝังผิวดลัด
อยู่ แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ทำให้สังคมของเรา
ล่อแหลมต่ออันตรายมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ เรา
จะต้องปฏิวัติระบบความเชื่อ เปลี่ยนแปลงนิสัยใจคอ
ของผู้คนเสียใหม่ และปฏิวัติระบบการดำรงชีวิต จาก
ความฟุ่มเฟือยมาสู่ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย เสียสละ
แล้วเราจะได้พบอะไรต่อมิอะไรที่ดีกว่า ประเสริฐกว่า

เรื่องการฟื้นฟูสังคมไทยในปัจจุบันนี้ เราจะฟื้นฟู
กันอย่างไร ผมสังเกตดูว่า เมื่อก่อนนี้ ชนบทเขาพึ่ง
ตัวเองได้ แต่เวลานี้ ชาวชนบทพึ่งตนเองไม่ค่อยได้
มีปัญหามากมายซึ่งท่านทั้งหลายก็ทราบอยู่แล้ว **สาเหตุ
สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ความโลภของคนทุกระดับ**

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า *โลภो ธมฺมานํ ปริปนฺโน*
ความโลภเป็นอันตรายต่อการบำเพ็ญคุณงามความดี
เป็นอันตรายอย่างไร มีปรากฏการณ์ในสังคมให้เรา
พอได้เห็นกันอยู่บ้างแล้วว่า ปัญหามากมายเกิดขึ้นจาก
ความโลภ ความโลภนี้ไม่ใช่ความโลภในทรัพย์แต่อย่าง
เดียว ความโลภในอารมณ์ก็มี ทำให้เกิดอาชญากรรม
ทางเพศขึ้น เมื่อคนเกิดความโลภชนิดนั้นแล้วหักห้าม

ใจไม่ได้ไปกระทำความผิด ทำให้เกิดอาชญากรรม เกิดการเอารัดเอาเปรียบ ผู้หญิงในสังคมของเราต้องอยู่ด้วยความหวาดระแวงภัยต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่สังคมเรานี้ไม่น่าจะเป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้น เราควรหันกลับมาใช้ชีวิตอยู่อย่างไทย หรือใช้ชีวิตเรียบง่าย สุภาพชนทางจริยศาสตร์กล่าวว่า **“ชีวิตที่เรียบง่ายเป็นชีวิตที่ดีที่สุด และชีวิตทางศีลธรรมเป็นวิถีชีวิตที่ดีที่สุด”** ท่านอาจารย์พุทธทาส ท่านเรียกร่องอยู่ตลอดชีวิตของท่านว่า ขอให้ศีลธรรมกลับมา ถ้าศีลธรรมไม่กลับมาแล้ว โลกจะวินาศ คือเราไม่อาจพึ่งวัดทุกอย่างได้ เราต้องพึ่งจิตใจ และต้องพึ่งศีลธรรม หันมาใช้ชีวิตแบบพุทธกันจริง ๆ หันมาใช้ชีวิตแบบพุทธแท้กันเสียที

พื้นฐานสังคมไทยเราเวลานี้เกิดความขำระดูทรูทรู ไทรมเป็นอย่างมาก เพราะเหตุที่มีความโลภ ความริษยา และความแ่งดีเป็นอย่างมาก ความโลภเป็นของไม่ดี ความริษยาก็เป็นของไม่ดี และการแ่งกันดีก็ เป็นของไม่ดี เป็นกิเลสตัวหนึ่งในอุปกิเลส ๑๖ ท่านเรียกว่า **สาร์มภะ** คือการแ่งดี ใครจะดีกว่าใคร ใครจะเด่น

กว่าใคร ใครมีทรัพย์สินสมบัติมากกว่าใคร ใครมีหน้า
 มีตามากกว่าใคร อย่างนี้ไม่ดีเลย ถ้าหากจะแข่ง ก็ให้
 แข่งกับอุดมคติของเราเอง ว่าเราตั้งอุดมคติไว้อย่างไร
 แล้วบัดนี้ เราดำเนินชีวิตไปใกล้อุดมคตินั้นแค่ไหนแล้ว
 เรามีศาสนาเป็นมัคคุเทศก์ คือผู้นำทาง แต่บางที...
 แล้วก็มึบ่อย ๆ ด้วยที่เราสังเกตเห็นว่า มัคคุเทศก์
 ของเราเกิดหลงทางเสียเองเหมือนกัน คือเป็นผู้นำใน
 ทางฟุ่มเฟือยเสียเอง งานวันเกิด งานฉลองสมณศักดิ์
 งานศพ ต้องทำด้วยการลงทุนเป็นเงินหลาย ๆ ล้าน
 ซึ่งไม่จำเป็น ไม่เป็นตัวอย่างที่ดี แม้จะอ้างว่าเป็นการ
 ทำบุญก็จริง แต่ไม่ควรเป็นการทำบุญเอาหน้า คืออย่า
 คิดจะทำบุญเพื่อให้มีชื่อเสียง ให้มีคนนิยมว่าเป็นคน
 ทำบุญใหญ่ ทำบุญมาก

มาถึงตรงนี้ ชาวพุทธเราก็ควรต้องเข้าใจเรื่องบุญ
 ให้ดีว่า **อะไรคือบุญที่สูงที่สุด** ลองตั้งปัญหาถามตัวเอง
 บ่อย ๆ ว่า **อะไรคือบุญที่สูงที่สุด** ตามหลักพระพุทธศาสนา
 พระพุทธเจ้าท่านสอนพวกเราไว้ว่า **การอบรมตนให้
 เป็นคนดี มีศีลธรรม ไม่เบียดเบียนกัน นั้นแหละเป็น
 ความดีอันสูงสุด** ในการจะทำตนให้เป็นคนดี เป็นคน

มีศีลธรรม เราจะต้องพึ่งตนเอง ทำเพื่อตนเอง และ
ไม่ต้องอ่อนน้อมใคร

ท่านผู้ฟังนึกถึงชายช้ำเกวียนในนิทานได้ไหมครับ
ชายคนหนึ่งช้ำเกวียนไปตกหลุม แล้วก็นั่งอ่อนน้อม
เทวดาหรือเทพารักษ์ในป่านั้นให้ช่วย อ่อนน้อมเท่าไร ๆ
เทพารักษ์ก็ไม่ลงมาช่วย จนเย็นจนจะค่ำอยู่แล้ว
เทพารักษ์บอกว่า ให้เอาบ่ายกล้อเกวียนขึ้น แล้วก็ตีวัว
ให้เดิน เขาทำตาม แล้วเกวียนก็ไปได้ เขาเสียเวลากับ
การอ่อนน้อมให้ผู้อื่นมาช่วยเหลือ ให้เทพมาช่วยเหลือ
ให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เขานับถือมาช่วยเหลือ เสียเวลาไปตั้ง
ก่อนวัน ถ้าเขาใช้ความเพียรพยายาม และใช้สติปัญญา
ของเขาแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองเสียตั้งแต่แรก คือตั้งแต่
ที่เกวียนมันตกหลุม มันก็เสร็จไปนานแล้ว นี่ดีว่า
เทพารักษ์ท่านยังมาบอกวิธีให้ แต่ท่านก็ไม่ทำให้ ท่าน
เพียงแต่บอกทางให้เท่านั้น ถ้าเราฝึกฝนสติปัญญา ให้
เป็นคนมีสติปัญญาที่จะพึ่งตัวเองได้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ
เราก็ไม่จำเป็นต้องอ่อนน้อมหรือพึ่งสิ่งภายนอก เพราะ
ฉะนั้น มาถึงเวลานี้ ผมคิดว่า ลัทธิของเราจำเป็นจะ
ต้องทำสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า มนุสยปฏิวัติ

มนุสปฏิวัติ คือ การปฏิวัติมนุษย์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของมนุษย์ เปลี่ยนแปลงทัศนคติและนิสัยใจคอของมนุษย์เรา ให้กลับไปหา **อริยวัณณธรรม**

อริยวัณณธรรม หมายถึง วัณณธรรมของพระอริยเจ้า เราเฝ้าหา ดั้นรน แสวงหาให้ได้พบพระอริยะ แต่ดูเหมือนว่าเราไม่ค่อยดำเนินตามปฏิบัติทาหรือวัณณธรรมของพระอริยะเสียบ้างเลย **วัณณธรรมไทย** แต่โบราณ มีเรื่องการกินง่าย อยู่ง่าย รู้จักพอ เป็นวัณณธรรมที่ดีมาก เพราะเราได้รับต้นแบบมาจากพระอริยเจ้าผู้ไม่มีกิเลส เป็นอริยวัณณธรรม เมื่อพวกเราอยู่ในวัณณธรรมนั้น ก็พลอยมีชีวิตที่เรียบง่าย โปร่งเบา มีความสงบสุข เพราะดำเนินชีวิตตามรอยของพระอริยะ มาในระยะหลัง ๆ นี้ พวกเราได้ละทิ้งวัณณธรรมอันดีงามของตัว ของพระอริยะ แล้วหันไปเดินตามวัณณธรรมตะวันตกหรือวัณณธรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นของปุถุชนผู้ไม่รู้จักพอในทางวัตถุ มุ่งปรนเปรอตนเองในทางวัตถุอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ผลที่ออกมาก็คือ เหมือนที่เราเจริญขึ้น แต่กลับมีความสุขน้อยลง น้อยลง ลังเกต

ดูเถิดครับ เรามีสิ่งต่าง ๆ มากมายทางวัตถุและเทคโนโลยี ซึ่งเราเห็นกันอยู่โดยไม่ต้องพูดรายละเอียด แต่สังเกตดูต่อไปเถิด ว่าเรามีความสุขน้อยลงหรือมีความสุขมากขึ้น ถ้าเรายอมรับด้วยใจเป็นธรรม เราก็ต้องยอมรับความจริงในเรื่องนี้ครับ ว่าในสังคมเวลานี้ คนของเรามีความสุขน้อยลง เพราะฉะนั้น จำเป็นที่เราจะต้องหันกลับมาดำเนินชีวิตตามอริยวัฏฒนธรรม คือ ความอยู่ง่ายกินง่าย ความไม่ทะเยอทะยาน ความไม่แข่งขันกับใคร ให้พออยู่กันได้ทุก ๆ คน

ในประเทศของเรา เคยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองกันมาหลายครั้ง โดยการปฏิวัติรัฐประหารบ้าง โดยวิธีอื่น ๆ บ้าง แต่เราไม่เคยทำมนุษยปฏิวัติเลย เราเคยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองกันมาหลายครั้งก็จริง แต่เราไม่ได้เปลี่ยนแปลงนิสัยใจคอของคน ไม่ได้เปลี่ยนทัศนคติ ไม่ได้เปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชาติของเรา เคยฟุ่มเฟือยอยู่อย่างไร ก็ยังฟุ่มเฟือยอยู่อย่างนั้น เคยเล่นอะไรอยู่อย่างไร ก็ยังเล่นอยู่อย่างนั้น แปลว่าเพียงแต่ปฏิวัติยึดอำนาจของรัฐจากคนกลุ่มหนึ่ง ไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ได้ปฏิวัติมนุษย ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมนุษย

ในประเทศไทยของเราเวลานี้ พุดกันทั่วประเทศว่าเศรษฐกิจตกต่ำ ความเป็นอยู่ฝืดเคือง เงินบาทลอยตัวเสื่อมค่าลง ในสถานการณ์อย่างนี้ ถ้าประเทศไทยหรือคนไทยเราถือเอาเหตุการณ์นี้เป็นจุดเปลี่ยน (turning point) คือ **เปลี่ยนวิถีชีวิตเสียใหม่** เลิกความฟุ่มเฟือยซึ่งดำเนินติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนานในสังคมของเราแล้วหันมามีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ประหยัด มัธยัสถ์ อดออม สมถะ แล้วดำเนินติดต่อกันไปให้ได้ยาวนานเท่า ๆ กับที่พวกเราได้เคยฟุ่มเฟือยกันมา ผมคิดว่าสังคมไทยจะไปได้ดี

เวลานี้ยังไม่สายเกินไปที่จะแก้ ขอให้มาช่วยกันทำมनुสปฏิวัติสักครั้งหนึ่งเถิดครับ แต่งานปฏิวัติในลักษณะนี้ ต้องทำติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ ไม่ใช่เพียงปีสองปีแล้วเลิกกันไป หรือพอตั้งตัวได้แล้วก็เริ่มหันเหกลับเข้าไปสู่ชีวิตแบบเดิม ซึ่งจะเป็นต้นทางไปสู่ความล้มเหลวอีก เราต้องเดินหน้าไปในทางที่ดิ่งงามต่อไป และไม่หวนกลับไปสู่ความฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ หรือมีค่านิยมผิด ๆ อีก ความล้มเหลวที่ผ่านมา ควรจะเป็นบทเรียนที่มีค่าสำหรับพวกเราเป็นอย่างยิ่ง

มีสิ่งหนึ่งสำหรับผู้ที่ตั้งใจจะทำนุสปฏิวัติ คือ **ต้องไม่กลัวคนเกลียด** ใครจะเกลียดก็ปล่อยให้เกลียดไป อีกหน่อย พอเขาเห็นผลของการปฏิวัติ เขาก็จะกลับมาพอใจเอง คล้าย ๆ กับที่ครูอาจารย์บางคน เข้มงวดกับศิษย์ ในระยะต้น ๆ ศิษย์อาจไม่ชอบ บางคนถึงกับเกลียดชังเอาทีเดียว แต่พอเรียนสำเร็จแล้ว ได้เห็นผลของวิชาความรู้ที่ครูอาจารย์ได้เคี่ยวเข็ญเข้มงวดมา ก็จะกลับมารักและบูชาอาจารย์ผู้นั้นเอง เพราะฉะนั้น ผู้ที่จะปฏิวัตินิสัยใจคอของประชาชน จึงต้องไม่กลัวประชาชนเกลียด และต้องไม่ประจบประชานในด้านผู้นำทางศาสนา พระสงฆ์ก็ตาม หรือผู้นำทางศาสนาฝ่ายอื่น ๆ ก็ตาม ก็ทำนองเดียวกัน ควรพูดไปตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอน ไม่ต้องกลัวว่าพุทธศาสนิกชนจะเกลียดชังหรือไม่ชอบ **ถ้าเราได้พูดความจริงและพูดสิ่งที่ถูกต้องแล้ว เขาจะเกลียดก็เกลียดไปไม่เป็นไร ถือว่าตัวเราไม่สำคัญเท่ากับความเป็นอยู่และความมั่นคงของพระศาสนา ความดำรงอยู่ ความมั่นคงของศาสนาสำคัญกว่าตัวเรา เราอยู่ไม่กี่ปี เรายังต้องตาย แต่ว่าศาสนายังอยู่ เราอยู่ในประเทศชาติ ตัวเราเองอยู่กันไม่กี่ปี ก็ต้องตายจากไป แต่ประเทศชาติยังต้องอยู่ ลูกหลานก็จะต้องรับช่วงมรดกต่าง ๆ ต่อไป**

เพราะฉะนั้น **ขอให้เรามีความกล้าหาญทางจริยธรรม**
เถิดครับ **ไม่ต้องกลัวในเรื่องนี้**

อีกเรื่องหนึ่ง **เราต้องไม่เชื่อในหลักการมากเกินไป**
อันที่จริง หลักการที่ดีก็เป็นของดี แต่ถ้าเราไม่พัฒนา
มนุษย์ขึ้นมาให้เหมาะสมกับหลักการ เขาทำตามหลัก
การไม่ได้ เขาก็จะพยายามหลีกเลี่ยง แล้วก็ทำลาย
หลักการนั้นเสีย ลองดูกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เราสร้าง
กันมาเพื่อเป็นกรอบให้คนในสังคมปฏิบัติชอบ ถ้าคน
ไม่ได้รับการพัฒนา กรอบนั้นก็ถูกทำลาย คือ เขาจะ
ฝ่าฝืน เขาจะไม่แยแสต่อกรอบนั้น เมื่อคนส่วนใหญ่
ไม่ทำตามเสียแล้ว ระเบียบก็ไม่ใช่ระเบียบ โปรด
สังเกตเกี่ยวกับเรื่องเงิน ทั้งราชการ รัฐวิสาหกิจ และ
บริษัทเอกชน มักจะวางระเบียบกฎเกณฑ์ไว้อย่างเข้ม
งวดกวดขัน เสมอ แต่ทำไมจึงมีการคอร์รัปชันกันอยู่
ทั่วไปทุกวงการ ตามเสียงที่บ่นกันซึ่งมีอยู่ตลอดเวลา
เพราะฉะนั้น เราต้องพัฒนามนุษย์ให้ได้ ให้มีคุณภาพสูง
ให้มีวินัยในตัวเอง ให้มีความรับผิดชอบ ให้กล้าบ่า
บ และให้เห็นแก่ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว ท่องคาถา
เรื่องเห็นแก่ผู้อื่นเอาไว้สักอย่างหนึ่ง เห็นแก่คนอื่น
ก่อนตัวเอง เห็นแก่ตัวเองบ้างตามสมควร แต่ก็ไม่

มากกว่าที่เห็นแก่ผู้อื่น

อีกเรื่องหนึ่ง เรามักจะคิดกันว่า ถ้าเราพูดตามความเป็นจริง เปิดเผยนิสัยใจคอที่แท้จริงในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของคนในชาติของเราแล้ว ก็จะเป็นการอับอายขายหน้าแก่คนต่างชาติ อันที่จริง เรื่องนี้ไม่ต้องห่วงครับ เพราะแม้เราจะไม่ยอมเปิดเผยความจริง แต่คนต่างชาติเขาก็รู้ว่าพวกเรามีนิสัยใจคออย่างไร และอาจรู้ดีกว่าพวกเราเสียอีก เมื่อเป็นอย่างนี้ควรที่เราจะเปิดเผยความจริงกันด้วยตนเอง ถ้าพูดตามสำนวนพระหรือสำนวนทางศาสนา ท่านก็บอกว่า **มาปลงอาบัติกันเสียเองจะไม่ดีกว่าหรือ** เพื่อจะได้ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ไม่ดี และรักษาส่วนที่ดีอยู่แล้ว ให้พัฒนาเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป **คนที่ไม่รู้ข้อบกพร่องของตัวเอง จะแก้ไขข้อบกพร่องได้อย่างไร และคนที่ไม่รู้ส่วนดีของตน จะพัฒนาส่วนดีให้เจริญมั่นคงได้อย่างไร** อันนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก

ถึงคราวที่เราจำเป็นจะต้องปฏิวัติความเป็นอยู่ของพวกเรากันใหม่ ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ตามหลักของพระพุทธเจ้า ตาม

หลักของพุทธศาสนา ซึ่งเรานับถือยกย่องบูชาอยู่ แต่ มักจะเป็นไปในทางพิธีกรรม-พิธีการเสียมากกว่าที่จะ เอาเนื้อหารธรรมะหรือเนื้อธรรมจริง ๆ มาประพาดปฏิบัติ พระพุทธเจ้าเองทรงเคยปฏิวัติมนุษย และปลดปล่อย มนุษย์ให้พ้นจากความเป็นทาสของเทพเจ้า ทาสของ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทรงประกาศอิสรภาพของมนุษย์ การ ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้นเป็นการปลดปล่อยมนุษย เป็นการประกาศอิสรภาพของมนุษย์ แต่แล้ว...น่า เสียดายที่มนุษย์เรากลัวยอมตัวลงไปเป็นทาสใหม่ เป็น ทาสของอะไร เป็นทาสของวัตถุนิยม เป็นทาสของ ความเชื่อในเทพเจ้า ในการเข้าทรง ในเรื่องอะไรต่อ อะไรต่าง ๆ

เมื่อไม่กี่วันมานี้ มีคนที่เคยเข้าทรง ได้มาเปิด เผยให้ประชาชนทั้งหลายได้ทราบ นับว่าเป็นเรื่องที่น่า นิยมมาก เขาได้เปิดเผยว่า เรื่องทั้งหมดไม่เป็นเรื่องจริง แล้วอีกคนหนึ่งก็ยืนยันว่า ๙๕% ไม่จริง ส่วนที่นอก เหนือจากนั้นยังสงสัยอยู่ ผมขอเพิ่มเติมว่า แม้จริง ก็ ไม่จำเป็นต้องไปขอความช่วยเหลือ เราต้องช่วยเหลือ ตัวเอง เมื่อไรเราจะได้รับประโยชน์จากพระพุทธเจ้า จากพระธรรมที่พระองค์ทรงพร่ำสอนมาเป็นเวลานาน

เพื่อไม่ให้พระธรรมนั้นเป็นหมันไปเสียหมด หรือนอนตายอยู่ในคัมภีร์ ไม่มีบทบาทต่อชีวิตของเรา **ขอให้เรามีความเข้มแข็ง มีอุดมคติให้มากขึ้น** จะเป็นการดีใหม่ ถ้าพวกเราแต่ละคนมาตั้งหน้าตั้งตา ฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมักน้อย สันโดษ มีความเพียรพยายามในการทำจิตให้สงบ คือมีความสงบอยู่ภายใน แล้วแผ่ความสงบออกมาเป็นกระแสเย็นสู่เพื่อนมนุษย์นั้นแหละคือการทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ได้อย่างใหญ่หลวง

มีหนังสือเล่มหนึ่ง ชื่อ *The Meaningful Life* แปลว่า “ชีวิตที่มีความหมาย” หรือ “ชีวิตที่สมบูรณ์” เป็นของผู้เขียนชาวญี่ปุ่น ชื่อ นิคเคโย นิวาโน ท่านได้กล่าวเอาไว้ที่น่าสนใจทีเดียว ตอนหนึ่งว่า “๕๙% **ของพวกเราได้หมกมุ่น ติดตาม เกาะติดสถานการณ์ ได้** ว่าววนอยู่ในข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มากมาย **ซึ่งไม่มีที่สิ้นสุด** แต่ว่ามีคนเพียง ๑% เท่านั้นที่แสวงหาความสงบสุขภายใน **แสวงหาปัญญา** และเมื่อมีความสุขชนิดนั้นแล้ว ก็**ได้ทำสิ่งที่**เป็นประโยชน์อย่างมหาศาลแก่พวกเรา”

เพราะฉะนั้น อะไรที่จำเป็นต้องแก้ไข เราต้องแก้ไข ไม่ควรยึดติดอยู่กับรูปแบบเดิม ๆ หรือแบบฉบับเดิมอยู่ตลอดเวลา **คนที่รักลัทธิจะต้องเป็นลัทธิ นุรักษ์ คือรักษาเฉพาะสิ่งที่เป็ลลัทธิ เป็นจริง ไม่ควรเป็นลัทธิภินิเวศ คือมัวยึดมั่นในสิ่งที่เคยถือกันมา แม้ว่ามันไม่จริงเสียแล้วในเวลา** นี้ เพราะความจริงเป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่ตายตัว ถ้าพูดตามภาษาของนักการศึกษาและนักปรัชญาผู้หนึ่งคือ ฟรานซิส เบคอน ก็ต้องพูดว่า “ต้องทำลายเทวรูปเสีย” เทวรูปที่เขากล่าวถึงนี้ ใช้ภาษาอังกฤษว่า idol ซึ่งหมายถึงสิ่งที่บุคคลยึดถือเอาไว้โดยเหตุต่าง ๆ (ซึ่งท่านกล่าวว่า มี ๔ ประการ) เพราะมันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการก้าวหน้าของมนุษย์ และทำให้มนุษย์เราถูกขังอยู่ในความมืดเพราะอคติต่าง ๆ เช่น อคติเพราะพวกพ้อง เชื้อชาติ อคติเพราะความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ส่วนตัว มีประสบการณ์ส่วนตัวที่ผิด ๆ และเรื่องภาษา เรื่องขนบประเพณีที่ถือสืบ ๆ กันมา

วันนี้เวลาหมดลงเพียงเท่านี้ครับ ขอความสุข
ความเจริญ ความสวัสดิ์ ความเป็นตัวของตัวเอง และ
การบำเพ็ญประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ฟังมีแก่ท่านผู้ฟัง
ทั้งหลายโดยทั่วกัน

ประวัติย่อของ อาจารย์วศิน อินทสระ

ชาติภูมิ

เกิดที่หมู่บ้านท่าศาลา
อำเภอรัตตภูมิ จังหวัดสงขลา
เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ.
๒๔๗๗ เมื่อจำความได้ พ่อแม่ได้ย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้าน
ตากแดด ตำบลปากกรอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

การบรรพชาอุปสมบท

บวชเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๓ ปีที่วัดบุปผาราม
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๐ และอุปสมบทเป็น
ภิกษุเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๗ ลาลิกขา เมื่อ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๗

การศึกษา

มัธยม ๘ (สมัครสอบ)

นักธรรมเอก

เปรียญ ๗ (ป.ธ.๗)

ศาสตรบัณฑิตบัณฑิต (มหามกุฏราชวิทยาลัย)

M.A.(ทางปรัชญา มหาวิทยาลัยบานาร์ส อินเดีย)

ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หน้าที่การงาน

สอนวิชาศีลธรรม

- ที่โรงเรียนราชินี
- ที่โรงเรียนพาณิชยการสีลม (อาจารย์ผู้ปกครอง)
- ที่โรงเรียนเตรียมทหาร และเป็นหัวหน้าแผนก

สารบัญ มียศเป็นร้อยโท

สอนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท - มหายาน ที่มหา
วิทยาลัยรามคำแหง (ประมาณ ๑๒ ปี ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๑
ถึง พ.ศ.๒๕๓๓)

สอนวิชาพุทธศาสนาในประเทศไทยและวิชา
จริยศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประมาณ ๑๐ ปี
ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๓ ถึง พ.ศ.๒๕๔๓

สอนที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเกี่ยวกับ
ศาสนาและปรัชญาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๖ จนถึง พ.ศ.๒๕๕๒
(เป็นระยะเวลา ๔๖ ปีเต็ม)

สอนพิเศษประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับความรู้ทาง
พระพุทธศาสนาในวันอาทิตย์ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏฯ
ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๕ มาจนถึง พ.ศ.๒๕๕๓ (เป็นระยะเวลา
๒๘ ปีเต็ม)

บรรยายพิเศษในที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับเชิญ

บรรยายธรรมทางวิทยุตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๙ จนถึง
พ.ศ.๒๕๕๐ โดยออกเป็นรายการสดบ้าง ใช้เทปบ้าง

การประพันธ์

ได้เขียนหนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น นวนิยายอิงหลักธรรม อธิบายหลักธรรม ฯลฯ ตั้งแต่พ.ศ.๒๕๐๖ มาจนถึงปัจจุบัน มีประมาณ ๑๓๐ ชื่อเรื่อง บางชื่อเรื่อง ก็มีหลายเล่ม เช่น ทางแห่งความดี เป็นต้น

ทำนิตยสาร

เคยเป็นบรรณาธิการนิตยสาร ธรรมจักร ของมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๙ ถึง พ.ศ.๒๕๓๙

เป็นบรรณาธิการนิตยสารศุภมิตร ของมูลนิธิส่งเสริมกิจการศาสนาและมนุษยธรรม (กศม.) ของวัดมกุฏกษัตริยาราม ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๔ ถึง พ.ศ.๒๕๕๑

รางวัลพิเศษ

ปี พ.ศ.๒๕๒๕ ได้รับพระราชทานเสมาธรรมจักร เป็นรางวัลในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาประเภทวรรณกรรม เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี

ปี พ.ศ.๒๕๑๗ ได้รับโล่รางวัลชมเชยจากคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประเภทสารคดี หนังสือเรื่อง “จริยาบถ” ปี พ.ศ.๒๕๑๘ หนังสือเรื่อง “จริยศาสตร์”

ปี พ.ศ.๒๕๓๓ ได้รับเกียรติคุณบัตรจากกระทรวง
ศึกษาธิการในฐานะเป็นรางวัลชมเชยประเภทสร้างสรรค์
ด้านศาสนา จากบทความเรื่อง “หลักการกับการพึ่งตนเอง”

๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒ ได้รับโล่พุทธคุณูปการ
กาญจนเกียรติคุณ และเกียรติบัตรในฐานะผู้บำเพ็ญคุณ
ประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา จากคณะกรรมการวิชาการการ
ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร

เรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา

เรื่อง พระอานนท์ พุทธอนุชา นอกจากจะได้รับ
ความนิยมอย่างแพร่หลายในสังคมไทยแล้ว สารานุกรม
วรรณกรรมโลกในศตวรรษที่ ๒๐ (Encyclopedia of
World Literature in 20th Century) ได้นำเรื่อง
พระอานนท์ พุทธอนุชา ไปสอดใส่ไว้ในหนังสือดังกล่าวนั้น
เป็นทำนองว่า ได้ชี้ทางออกให้แก่สังคมไทยที่สับสน
วุ่นวายอยู่ด้วยปัญหาหนักอึ้งการ

ขอให้เรามีความเข้มแข็ง มีอุดมคติให้มากขึ้น
จะเป็นการดีไหม ถ้าพวกเราแต่ละคน
มาตั้งหน้าตั้งตาฝึกฝนตนเอง
ให้เป็นคนมีก้น้อย สันโดษ
มีความเพียรพยายามในการทำจิตให้สงบ
คือมีความสงบอยู่ภายใน แล้วแผ่ความสงบออกมา
เป็นกระแสเย็นสู่เพื่อนมนุษย์
นั่นแหละคือการทำประโยชน์
แก่เพื่อนมนุษย์ได้อย่างใหญ่หลวง

ชาวพุทธที่ดี มีคุณสมบัติของชาวพุทธ
จะต้องเชื่อกรรม เชื่อมั่นในการกระทำของตน
ไม่หวังผลสำเร็จจากการดลบันดาล
จากภายนอกหรือลาภลอย
ไม่สวนทางกับหลักธรรมของพุทธศาสนา
มีฉะนั้นแล้ว เราจะเหลืออะไร
นอกจากเป็นพุทธแต่เพียงชื่อกันเท่านั้น

